

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelseskrift

til de

offentlige Examina

i

Rolding lærde Skole

i Juli 1851.

Rolding.

Trykt hos B. Møller.

Statens pædagogiske Studiesamling
København V.

Indbndelseskrift

til

de offentlige Examina

Kolding lærde Skole

i Juli 1851.

- I. Nordisk Mythologie. Et Brudstykke af Adjunct
H. Schmith.
- II. Skolefesterretninger af Rector Prof. Ingerslev.

Kolding.

Trykt hos B. Møller.

I.

Nordisk Mythologie.

Et Brudstykke

af

H. Schmith,

Adjunct ved Kolding lærde Skole.

„Gjerne rækker Nordboen Prisen til Grækerne, naar der spørges om Figurerens Bestemthed og det udbortes Smykke, men er Taler om indvortes Kraft og høieste Betydning, da peger Nordboen rolig paa Ragnarok, og Grækeren maa tie.“
(Grundtvig.)

„Troen paa Odin og hans Balhal, pleier man at sige, opflammede Nordboerne til frigerst Daad og gjorde dem uforfærdede i Døden. Denne Tante maa man vende om. Mythologien er et Folkebidt. Nordboernes Tapperhed og Uforfærdethed skabte Læren om Krigsguden Odin og hans Balhal.“
(Peter sen).

Fortale.

Saa vidt mig er bekjendt, benyttes i de lærde Skoler ikke nogen Bearbejdelse af den Nordiske Mythologie, da denne ikke er optagen som særskilt Underviisningsfag. Man lader sig vel i Almindelighed nøie med det lille Compendium i Allens Fædrelandshistorie, og de Bemærkninger, som i de øverste Classer af vedkommende Lærer i Dansk maatte blive knyttede til Foredraget af den Nordiske Literatur, naturligviis navnlig den poetiske. — Siemedet med nærværende Forsøg er at høre Kyndiges Dom, om hvorvidt man troede, at en Lærebog i den Nordiske Mythologie, behandlet efter denne Maalestok, vilde være at anbefale. Den fremtræder kun som en temmelig forkortet Bearbejdelse, eller rettere sagt, kun som et Udtog af et større Arbejde i denne Retning, og det var mig blot om at gjøre at see Profesfor Petersens værdifulde Bog gjort tilgængelig for en videre Kreds af Læsere, end de, for hvilke den oprindelig og nærmest er bestemt, hvorfor jeg ogsaa har tænkt mig et Udtog deraf som ønskeligt til Brug ikke blot af den studerende Ungdom, men af dannede Læsere i Almindelighed, som et veiledende

Hjælpe­mid­del til den frugtbare og rette Læsning af vore Digtere, der behandle myt­hi­ske Emner fra den nordiske Hedenold, og her vil man natu­r­li­gu­vis først rette sin Tanke mod Dylens­schlæger. En be­kj­end­te Forfatter siger: „Ny­d­else forudsætter Kundskab“, og disse Ord, som altid have deres Gyldighed, ere ogsaa med fuld Frie at anvende paa myt­ho­lo­giske Digterværker, der ofte læses med formeentlig Inter­es­se som deilig Poesie, men uden den Ny­d­else, som blot nogen­lunde Kundskab til det digteriske ind­klædte Stof vilde yde. Jeg troer at turde på­staae, at Dylens­schlægers første Fremtræden i hans Bestræbelse for at vække Inter­es­sen for den svundne Hedenold netop deri var ham mindre gunstig, at maaskee Størstedelen af hans Læsere ikke medbragte den nød­ven­dige Kundskab til For­staaelsen af hans Digte og derfor var mindre modtagelig for den Ny­d­else, Digteren ventede at give sine Lands­mænd. Jeg troer, at endnu den Dag i Dag den samme Mangel i Kundskaben ikke blot om denne eller hin Myt­he i sin Heelhed, men om de simpleste, oftest forekom­mende myt­ho­lo­giske Navne, hvorpaa man støder under Læsningen af f. Ex. Nordens Guder, gjør, at ikke saa ganske Faa, der ville have Navn af dannede Læsere, føle den vel­klin­gende Poesie, uden at ahne, at kun Formen tilhører Digteren, der blot bearbejdede et fore­lig­gende Materiale, til hvilket han med Rette turde tiltroe sine Læsere til­strækkeligt Bekjendtskab.

Jeg maa atter og atter udhæve, at mit Forsøg aldeles ikke gjør Fordring paa Charak­teren af nogen­som­helst Selv­stæn­dighed; jeg har fra Begyndelsen til Enden fulgt Petersen, udtaget af hans Bog, hvad der syntes mig tjenligt og brugbart for mit Diemed, udeladt alt Andet; vare der flere Linier i Sammen­hæng, der sagde, hvad der skulde siges, udfkrev jeg dem en enkelt Gang ordret; kort sagt, jeg udfondrede, hvad jeg vilde

kalde Quintessentsen af det Hele, fordi jeg er overbevist om, at Professor Petersens Arbejde, ligesom det er det nyeste over denne Gjenstand, saaledes ogsaa det fortrinligste, ligesaa forstaaeligt i Henseende til Stoffets Behandling og Anordning, som tiltrækkende ved Sproget eller Fremstillingsmaaden. Jeg har naturligviis stadig confereret de Arbejder over Nordisk Mythologie, som for Tiden haves, af hvilke jeg især vil fremhæve Munchs Nordmændenes Gudelære og Nordiske Myther, fortalte af B. Snorrason og R. Arnen; dog havde jeg kun sjelden Anledning til herfra enten at supplere, hvad netop paa vedkommende Sted Petersen sagde, eller søge et mere betegnende og træffende Udtryk for Forestillingen. Ikke saa faa Steder findes hos Petersen interessante Henviisninger til Grækernes Religion; hvor fristende nu end Forsøget kunde være ogsaa i en Skolebog at anstille slige Sammenligninger, frygter jeg dog for, at man, selv om man var istand til at drage en nogentunde rigtig Grændse for Vilkaarlighed, let vilde komme til paa een gang at levere tvende Lærebøger i Mythologie, eller med andre Ord, formeget fradrage, sprede og splitte Opmærksomheden fra det Væsentlige ved bestandig at pege mod et fremmed Gæbet; en saadan sammenlignende Mythologie maatte vel udgjøre et særskilt Arbejde for sig. Snarere vilde jeg være tilbøielig til at citere Ohlenschläger og andre af vore Digttere, der have behandlet mythiske Emner; dette kunde naturligviis ikke skee i stort Omfang, og skulde ogsaa indskrænkes til hist og her at henvende Opmærksomheden paa et eller andet skjønt og betegnende Vers, der træffende udtrykte den vedkommende mythiske Forestilling. Hvorvidt jeg nu har været heldig i Valget af Stoffet, har medtaget for Meget eller for Lidet, ere saa relative Begreber, at vanskeligt nogen Enkelt herom vil kunne fælde nogen afgjørende Dom; jeg veed vel, at ligesom de tydske Lære-

bøger i Almindelighed lide af en altfor stor Bredde og Vidtløftighed, saaledes er man i Modsetning hertil i Danmark maaskee altfor mistroisk i denne Henseende, saa at man i sin Tverfor ei at forstørre og saaledes fordyre Bogen formeget, undertiden undgaaer dette paa Fuldstændighedens Bekostning.

Indledning.

Vore hedske Forfædre udmærkede sig ved deres krigerke Mand; Nordboens hele Liv var en evig Kamp; hans Guder vare derfor Kampguder i evig Strid med de raæ og vilde Kræfter, der bestandig modsatte sig den høiere, styrende og ordnende Magt, en Kamp mellem Lysets og Mørkets Magter, Godt og Dndt, Liv og Død. Imidlertid findes der ved Siden af denne krigerke Unskuelse af Livet, som den egentlige Grundtone i de gamle Dankes Charakter, ogsaa mange Spor af blidere og mildere Følelser, af mandig Kraft og Styrke, parret med den trofældigste Godmodighed, af den inderligste Hengivenhed og Dpoffrelse, Ærlighed og Trofskab. Nordens Guder vare, som alle Oldtidsnationers, kun et Product af Folkets egen barnlige Phantastie, tænkte og dannede som Mennekeidealer, handlende og lidende, som deres Dyrkere; og det er netop her, vi med Rette beundre den Consequents i Tanken hos vore hedske Forfædre, der lod dem antage deres Guders Forgængelighed og Undergang i Kampen for deres egen Existents, og fuldendte Dramaet ved Troen paa deres endelige Seir og Gjenfødelse, der først gennem

Døden som Sonemiddel, skulde blive dem til Deel i evig Forherligelse. Det er denne Tro, der danner hñin skarpe Modsetning til Grækernes Religion, og indeholdes i den dybe og beundringsværdige Mythe om Ragnarøk. Nordboen havde sin Theogonie, men ogsaa sin Theoktonie.

I. Kosmogonie og Theogonie.

Det saare naturlige Spørgsmaal om Verdens Tilbliven og gradvise Udvikling søgte man i Oldtiden at løse paa en Maade, der stemmede overeens med og tilfredsstillende Oldtidnationernes barnlig naive og phantasierige Anskuelse af Naturen i og om Mennesket; og om end i Enkelthederne en ikke ringe Forskjel kommer tilsyne, viser dog ofte Grundtanken sig at være den samme i de forskjellige Folks Kosmogoniske Myther, der i vore Dine nødvendigviis ofte maae bære Præget af det vilde Phantastiske, Grove og Plumpe, Naae og Bizarre, uden at vi altid ad Videnskabens Vej skulle ville forlange at forklare os, hvad de Gamle have meent med dette eller hiint, eller finde nogen Orden og bestemt Tankegang i hine Uttringer af det første sig rørende aandelige Liv i Folkenes tidligste Barndom.

Vore Forfædre antog saaledes tvende Verdenes, den ene mod Norden, Niflheim, d. e. Taagens, Mørkets Verden, den anden mod Sønden, Muspelheim, d. e. Ildens, Lysets Verden, med dens paa Grændsen staaende Vogter Surt, d. e. den Sorte; mellem begge disse Verdenes var en uhyre Afgrund, Ginnungagap; fra Brønden Hvergelmer i Niflheim udsprængte Elivaagerne, tolv Strømme*), der fløde med Ed-

---

*) En af de mærkeligste, Gjæll, som førte til Underverdenen, omtales senere i Valderemythen.

der (Edder = Frost) og optaarnebe sig med svære Dyrger af Gis og Niim i Ginnungagaps nordlige Deel, medens samtidig Gnister og Funter fra Muspelheim oplivede og ophedede den sydlige Deel, og der, hvor Heden og Kulden mødte hinanden, fremstod ved begges forenede Virkning det første levende Væsen, Ymer eller Nurgelmer, de oprindelige Grimthursers Stamfader; sovende faldt han nemlig i Sved, og nu fremstode under hans venstre Arm Mand og Kvinde, og den ene fød avlede en Søn med den anden. Paa samme Maade, som Ymer, fremstod og samtidig Koen Audhumla, der nærede sig ved at slikke Niim af Stene; fra dens Yver udstrømmede fire Floder, af hvis Mælk Ymer nærede sig. Paa det Sted, hvor Koen slikkede de salte Niimstene, fremkom første Dag en Mand's Haar, næste Dag Hovedet og tredie Dag en heel Mand med Navnet Bure; hans Søn var Bur eller Bør, der i sit Egteffab med Tætten Bolthorns Datter Bestla avlede de tre Sonner Odin, Vili og Ve.*)

Ymers Slægt formerede sig stærkt, hvisaarsag Børs Sonner toge ham, flyttede ham ud i Ginnungagap og af den Dræbtes Legeme dannede Himmel, Jord og Hav; i det udstrømmende Blod druknede alle Grimthurserne, undtagen Bergelmer, der reddede sig med sin Kone paa en Baad og blev Stamfader til de egentlige Tætter og nærmest for en mindre Afdeling heraf, Bjærgriserne. Verdens Skabelse foregik saaledes: af Ymers Kjød dannedes Jorden, af hans Blod Havet, hvormed Guderne omkrædsede Jorden, Bjærgene af hans Been, Træer og Græs af hans Haar, af hans Hjerneskal Himmelhvælvingen, af hans Hjerne Skyerne, af hans Dienhaar dan-

---

*) Urigtigt lægger *Mhlenschläger* (Nordens Guder) Thor de Ord i Munden: — — — "Ei Guder nogensinde sprang frem af Tætteleb." Længere hen derimod har han det Rette om Afernes Oprindelse fra Tættelebten.

nedes Midgaard, hvor Menneffene boe, til et Værn for disse mod Tætterne; Maddiferne i Ymers Legeme bleve til Dverge, der boede i Muld og Stene.

De Gnister og Funke, som fra Muspelheim fløi omkring i Luften, bleve ved Gudernes Foranstaltning til Himmellegermer, Sol, Maane og Stjerner, med deres bestemte Orden og Bane. Til at føre Solens og Maanens Kerre fattes tvende Børn af en Mand Mundilfar; dette var en Straf fra Guderne over Faderen, der, stolt og overmodig af sine tvende Børns fagre Udseende, lovede at kalde Sønnen Maane og Datteren Sol. Solens Vogn havde tvende Heste, Urvakr (den aarvaagne) og Utsvidr, med Blæsebølge under Bugen til Afkjøling; et Skjold, Evalinn, stod for Solen; faldt det fra, vilde Ull gaae ibrand. Tvende forfølgende Ulve, fødte af en Gyge (Tætteqvinde), jage bestandig efter Solen og Maanen og ville tilsidst opsluge dem; den, som forarsager Solens hurtige Fart, hedder Skoll, Maanens Forfølger kaldes Hati; denne er den frygteligste og hedder ogsaa Managarmr (Maaneslugeren). Maane styrer Maanens Gang og raader for Ny og Næ. Tætten Nørfi eller Nærfi havde en Datter Nat, der var gift tre Gange; med sin tredje Mand Delling af Ufaæt havde hun Sønnen Dag, der var lys og fager, ligesom hans Moder mørk og sort. Ulfader (Udin) satte Nat og Dag paa Himlen, at de med deres Hest og Kerre hvert Døgn skulde fare om Jorden, Natten foran med Hesten R him fare (med Riimmanke), fra hvis Bidsel hver Morgen falder Dug over Dale; Dagen bagefter med Hesten Skin fare, af hvis skinnende Manke Luft og Jord gjenlyser.*) Der nævnes kun tvende Nærstider, Vinter og Sommer, saa at Vaar og Høst gaae ind

*) Man tænkte sig Natten føre foran Dag, og begyndte i Overeensstemmelse hermed ogsaa Døgnet med Natten, ligesom man regnede efter Nætter, ikke efter Dage.

under dem: Vinterens Fader hed Vindsvalr (den vindkolde), Sommerens Svafadr (den milde). Tætten Hraesvelgr, der sidder i Orneham ved Himlens nordlige Ende, er Ophavsmand til Vinden, som han frembringer ved sine Vingeflag. Den trefarvede Regnbue, som gaaer fra Himlen til Jorden, hedder Bifrøst, d. e. den bævende, Gyngebroen, kunstigere og stærkere, end noget andet Værk; dog engang vil den briste, naar Muspels Sønnen ride over den for at byde Guderne den sidste store Kamp.

Den næste vigtigste Gjerning af Guderne var Menneffenes Skabelse. Efterat have ordnet Tiden samledes de paa Idasletten og byggede to deilige Sale, Gladsheim (Gladfens og Glædens Hjem) med tolv Sæder for de fornemste Aser foruden Høifsædet for Alfader (Odin) og Vingolf (Vennegulvet) for Gubinderne; de levede nu uskyldig i Fryd og Glæde, anlagde Esfer, smedede kostelige Ting og legede Tavl, glade og rige paa Guld indtil hine tre mægtige Mærs Komme fra Totunheim.*)

Om Dvergene hedder det, at de som Maddiker allerede tidligere havde faaet Liv i Ymers Legeme; Guderne skabte altsaa ikke Dvergene, men gav dem Mandevind og menneskelig Skikkelse. — Nu skabtes ogsaa de første Menneffer, idet Vørs Sønnen gik ved Stranden og fandt to Træer, som de ombandede til Menneffer og gave Aande og Liv, Vid og Rørelse, Afsyn, Mæle, Hørelse og Syn; Mandens Navn var Askr, Kvinden hed Embla.

Vi have allerede seet Treheden Odin, Vile og Ve omtalt som virksom ved Verdens Skabelse; andre tre Navne stilles sammen ved Menneffenes Skabelse, nemlig Treheden Odin, Høner og Loder; endnu tidligere, end disse tvende Nækker, nævnes Hæg, Jafnhar og Thridi, der dog snart aldeles ere

*) De tre Korner, hvorom senere.

blevne fortrængte og fordunklede, ligesom Navnene Bile og Ve, af Treheden Ddin, Høner og Loder.

Ovenfor er gjort opmærksom paa det dualistiske Princip i vore Forfædres Gudelære, nemlig det Aandelige og Gode i Mod-sætning til og stadig Kamp med det raae Legemlige og Slette; dette sidste repræsenteres navnlig i de Naturvæsener, som bære Navnene Thurser (Hrimthurser) eller Tætter, hvilket sidste synes at have fortrængt Navnet Thurs og tildeels at være blevet en Fællesbenævnelse for alle hine Væsener. — Vi omtale her foruden Tætter tillige Dverge, Ufer, Bætter og et Par andre mindre fremtrædende Væsener, som Lygtemanden, Trolden, Marmennill (Havmanden), Nykken, Maren.

Ordet Tætte skal betyde den Graadige, ligesom Thusse den Torstige, Drankeren; i Ordene Tosse, Tusmørke, Skrup-tusse findes rimeligviis hiint Ord endnu bevaret. Tætteqvinden hedder Gyge. Om disse Væseners Stamfædre, Ymer og Bergelmer, er talt i det Foregaaende.

Tætterne (andre Benævnelser ere Totul, Tøtul, Tjutul) ere Personificationer af den Mennefket omgivende Natur med dens vilde, raae, uformelige, ubændige og stædige Charakter; Fjælde, Klipper og Bjerge, det brusende Hav, den rasende Storm, det rugende Mørke, kort sagt: alt det legemlig Raae, der modsætter sig den høiere aandelige Indvirkning, staaer i næreste Forbindelse med hiint Navn. De ligge i idelig Kamp med Aserne og Menneffene. Forestillingen om deres legemlige og aandelige Besskaffenhed er naturligviis i Dvereensstemmelse hermed; man tænkte sig da disse Væsener som uhyre store, ofte med mange Hoveder, Hænder og Arme, med ligblegt, uhyggeligt Udseende; deres Styrke er forbausende, de oprykke Træer med Roden, slynge uhyre Klippestykker og flytte hele Bjerge; flere Sagn henvise til denne Tætternes uhyre Kraft, som de især anvendte mod Aserne og senere, da Christendommen fortrængte Asalæren, mod denne og dens mægtige Helgener, som

Erkeenglen Michael og Olaf den Hellige; man viser saaledes endnu mange Stene, som Tætterne skulde have slynget imod hinanden eller Kirken; de store hist og her adspredte Sandhøie har en Tætte rystet ud af Fingerrullerne paa sin Handske; om Den Hveens Fremkomst fortalte Sagnet, at Gygen Hve nitid var ifærd med at bære nogle Stykker af Sjælland over til Skaane i sit Forklæde; men engang tog hun det for fuldt, Forklædebaandet brast, og det tabte Jord blev til Den Hveen. Samme Uheld havde Den Vore at takke for sin Tilværelse. — Med denne deres uhyre Kraft forbinde de ofte en vis eenfoldig Godmodighed, medens de dog som oftest vise sig raae, barske, lidenskabelige, voldsomme og trodsige; naar de bleve oprørrede, paakom der dem i deres Hidsigthed det saakaldte Tættemod, der var dobbelt farligt for deres Modstandere; Gygen er ogsaa lidenskabelig og fræk, medens der dog i Modsetning hertil ogsaa nævnes Tættekvinder med fagert Udseende og Blidhed i Sindet; der tillægges endvidere ofte Tætterne Kundskab og Wiisdom, paa den anden Side Hovmod og Pralesyge; de elske Mærket, Lysets og Solens Komme forfærder dem, ja forvandler dem endog til Stene. Deres Boliger ere Huler, Klipper og Fjælde, deres Baaben være Stene og Klipper, ligesom de selv stundom havde Hoved og Hjerte af Steen. Gygerne boe fornemmelig i ede Orkener og vilde Skove, og havde ofte lange Haler. — Man tænkte sig Tætterne rige paa Dvæg, fedt og triveligt, men fort, og underjordiske Skatte, som Guld. Deres Kyndighed i alskens Kunst viste de navnlig som Bygmestere og Troldmænd. — Naar mangfoldige Myther tale om Egteskab mellem Aserne og Tætterne, da er dette at forstaae som en Form for disse siøstes Bekjæmpelse af hine, som den raae og vilde Krafts Underordnen i en høiere Idees Tjeneste; skete det ikke ved Giftermaal, tilintetgjordes de ved Drab, saaledes ægter Ddin Gulsød, Njord Skade, Frei Gerde, Thor fælder Hrungner. — Vore hedenske Forsædre tænkte sig Jorden som en Skive,

omflydt af Verdenshavet; paa den anden Side af dette boede Tætterne med deres Fyrste Udgaardsloke i Totunheim. Grændsefjellet mellem Guder og Tætter dannede den aldrig iislagte Na Fing. Det er her værd at bemærke, at mange Tættenavne, mandlige og kvindelige, hos Saxo have faaet et historisk Præg, skjøndt de ene og alene tilhøre den mythiske Tid; saaledes gjør han Geirrød til Geruthus, Grid til Grytha; ligesom Roeskildes Anlægger hos ham er en Kong Roe, der sandsynligviis, som saa mange andre, kun er et Tættenavn, navnlig af den Grund, at der ved flere Kjøbstæder findes en Roers Dam eller Roes Kilde. Et Slags stygge, begferte Væsener under Navnet Trolb er nærmest at henhøre til Tætterne.

Nutidens Elvefolk, Ellefolk erindrer os om nogle andre Naturvæsener i vore hedenske Forfædres Tro, som de kaldte med Navnet Alfer; disse ere nærmest at forstaae som Personificationer af Naturens fødende, nærende og udviklende Kræfter; de nævnes i Kilderne bestandig i Forbindelse med Alferne, med hvem de overalt ere nøie forbundne; omtrent midt imellem Alfer og Tætter staae Dvergene, der her omtales ved Siden af Alferne, fra hvilke de ikke altid nøie kunne adskilles; begge disse Klasser danne forsaavidt en Modsætning til Tætterne, at de, navnlig Alferne, med Præget af Blidhed og fagert Udseende, repræsenterer Naturkræfterne i deres milde, velgjørende Indflydelse paa Livet. — Alferne falde i tvende Klasser, Lysalfer, klarere og lysere, end Solen, virkende over Jorden i Lysets Hjem, og Svartalfer, sorte som Beg, boende under Jorden; en speciel Art af disse vare igjen Dvergene*), der boede i Muld og Stene. Lysalferne tænktes overhovedet som lyse

---

*) Ovenfor er sagt om dem, at de først vare fremstaaede som Madbifer i Ymers Legeme; dette fortæller den yngre Edda, medens den ældre (Voluspá) siger, at de bleve til af Havets Blod og blaa Been.

og smukke, lette, luftige og svævende; endnu den Dag i Dag høre vi tale om Ellepigens Deilighed, ligesom Alfeqvindens Skjønhed i Hedenold blev priist over Alt i Verden. Man offrede til Alferne, ligesom til Aserne; en saadan Dffring hedder Alfa=Blot. De havde deres Bolig i Alfheim, en Verden, som tillige behøedes af Guden Frei, der af Aserne havde faaet den i Landgave. Vi omtale endnu med et Par Ord Nutidens Ellefolk, der i Folketroen betragtes som fine, spæde, luftige Væsner, der navnlig herske i Skov, paa Enge og i Vandet; om disse fortæller man blandt meget Andet, at de i Maaneskin danser paa Høie (Ellehøie), i Enge, Lunde og Dale, at det er farligt at komme dem nær; Ellemændens Pust bringer Sngdom, et Slag af ham lammer: Ellefolkets Pile flyve i Luften, og Den, der rammes, bliver ellekudt, ellevild; ligesaa deilig Ellemøen er, ligesaa bedaarende og lokkende er hendes Sang for Unglingen, der med Elskov i Hjertet sover paa Elverhøi; ogsaa Dvæget kunde ikke uden Fare græsse, hvor Elverfolket havde spyttet; om disse Væsener levede endvidere i Folketroen det Sagn, at de vare hule i Ryggen som et Deigtrug, hvorfor de vogtede sig for at blive seete bagfra. — Dvergene boe, som ovenfor sagt, nede i Jorden, i Muld og Stene; de ere i Besiddelse af Jordens Skatte, bearbejde med Kløgt og Kunstfærdighed allehaande Redskaber og Kostbarheder til Guderne*), og fremtræde i Almindelighed som kunstige Smede; ogsaa Menneskene have Deel i deres kostelige Arbeider, der dog sædvanlig paa en eller anden Maade bringe Eiermanden Ulykke og Fordærvelse, fordi Dvergene som oftest vare fiendtlig sindede mod Guder og Mennesker og kun nødtvungne arbeide i disses Tjeneste; som Himmelhvælvingens Bærere satte Odin under de fire Himmelhjørner Dvergene Nordre, Austre, Sydre og Vestre. De skildres som tyvagtige, idet man blandt

*) Flere saadanne kostelige Arbeider i Gubernes Besiddelse, hidrørende fra Dverge, ville omtales i det følgende.

Andet sagde om dem, at de toge Børn af Buggen og lagde deres egne istedet (Skiftinger). De vare frædde for Lyset, hvis Komme forvandlede dem til Steen; hertil sigter identivl den Dølgehjelm, der tillagdes Dvergene, hvilken man vist rigtig forklarer om en Taage, i hvilken de fremtraadte i deres Færd om Dagen. Man offrede til dem, ligesom til Ulferne. Folketroen tillagde ogsaa Dvergene Echoet, som derfor kaldtes Dverge-maal. De tænktes bestandig senere som smaae Banskabninger, kaldtes foruden de Underjordiske ogsaa de brune Mænd i Mosen; Dvægets Lamhed tilskreves Dvergene, det var da dvergslaget; de vare ofte lumfke og ondskabsfulde; hos Menneskene søgte de ofte Raad, navnlig ved deres Dvinders Forløsning, og den ydede Hjælp belønnede de rigelig. — Lygtemænd, et Slags Lysvæsener, som Folketroen gjør til udoøbte Børn, hvilke Himmelen var formeent, vedkomme identivl Ulfe- og Dvergeslægten.

En heel Klasse overnaturlige Væsener betegnes ved Navnet Vætter; Ordet betyder ganske almindeligt en Ting*), Uting, et Væsen. De ere gode og hulde Vætter, eller onde, Uvætter, Meenvætter; til de første regnes fornemmelig de saakaldte Landvætter eller Landets beskyttende Guder; de tænktes ogsaa at boe i Hvie og Vandsald og tillægges ogsaa enkelte Personer og Egne. — Disse Skjtsaander turde man ei bortskræmme, hvorfor det var forbudt at seile mod Landet med Drageskibets gabende Hoved eller opspærrede Tryne; den frngteligste Ulykke, der kunde ramme Noget, var Landvætternes Fortørnelse og Forbandelse, og denne søgte man at paadrage sin Fjende ved en Art Besværgelse, f. Ex. ved at reise Midstang med et Hestehoved vendt mod Landet, der bortskræmmede Land-

*) Dette er Betydningen af Ordet, hvor alle Vætter af Guderne tages i Ed, at de ville skaae Valber. Hos Tydskerne er Ordet blevet til Wicht, hvoraf Böfewicht.

vætterne; de vise sig i forskjellig Skikkelse, som store Drager med Tusser og Dgler, som Fugle, som Tyr, som Bjergriser.

Til disse Vætter henregnes Nissen*), der i Almindelighed skildres som en lille graaklædt Dreng med rød Hue paa; han boer stedse i Husene, hvor han blander sig i Huusholdningen, er til stor Nytte for sine Venner, ligesom han omvendt paa mangfoldige Maader veed at skade dem, der paa en eller anden Maade have paadraget sig hans Fiendskab. — Dg, saa Navnet Huldr, hvis Betydning ikke er ganske sikker, hører rimeligviis til Vætteslægten; man bringer Navnet i Forbindelse med det af Islænderne saakaldte Huldufolk (Huldrefolket)**); det er Menneffer, boende under Jorden eller i Bjerge, der ofte ere gunstig stemte mod Menneffene, ihvorvel de ogsaa, ligesom Nissen, kunne være skadefro og hævn gjerrige. Andre saadanne Væsener med Vættenatur ere Marmennill (Havmanden) og Margygr (Havfruen), begavede med Spaadomssevne; Nøkken boer i Bænder og Elve.

Maren, et Væsen, der rider Folk i Søvn, ansees i Almindelighed for en Kvinde, der om Natten skifter Ham og overfalder sovende Folk; Maren falder saaledes nær sammen med de saakaldte Varulve, der i Ulveham fare omkring og gjøre alffens Fortræd.

Aser. Skjøndt Tallet tolv udtrykkelig nævnes, anføres der dog i Kilderne flere, nemlig: Odin, Thor, Balder, Njord, Frej, Tyr, Brage, Heimdal, Høder, Vidar, Vale, Uller, Forsete, Loke; af disse ere Njord og Frej egentlig Vaner. Hunkjønnsordet til Aser ere Afsynjer, af hvilke de fornemste ere: Frigg, Saga, Eir, Gefjon, Fulla, Freja, Sjøfn, Lofn, Var eller Vør, Syn, Hlyn,

*) Navnet skrives sig rimeligviis fra den christelige Tid. (Norsk: Gaardbo eller Lomtøvætte.)

**) Disse Væsener vare især hjemme i Norge, medens Ellefolket mere tilhører Danmark.

Snotra, Gna, Idunn, Nanna, Sif, Hnoss, Jord, Sigyn, Gerde, Skade og Rind; disse fire sidste vare egentlig af Tætteslægt. — Som Gudeboliger nævnes: Thors Thrudheim, Freis Alfheim, Valaskjalf med Hlidskjalf, Odins Heisæde, Sökkvabek, Sogas Bolig, Gladsheim med Valhall, Odins Bolig, Thrymheim, Skades Bolig, Balders Breidablik, Himinbjörg, Heimdals Bolig, Folkvang, hvor Freja boede, Forsetes Glitnir, Noatun, Njords Bolig, Vidars Bolig Landvide (uvisst). Aserne have skabt Verden, de ordne og opholde den; de ere (navntlig Odin) almægtige, desuden høie, hellige, vise, blide, hulde, velgjørende; de tænkes overhovedet som den aandelige Kraft, der søger at gjennemtrænge og beherske den raæ, legemlige Natur; de vare, som alle Oldtidens Guder, kun idealiserede Mennecker, dannede efter menneskelig Maalestok, naturligvis med alle saavel legemlige som aandelige Egenstaber i en langt hviere Fuldkommenhed, end Mennekkets. — I nyeste Forbindelse med Aserne stode:

Banerne. Denne Gudegruppe, der dog danner en vis Modfætning til Aserne, maa nærmest opfattes som oprindelige Vandguddomme ligeoverfor Aserne, der virke i Himmel og paa Jord; der tillægges dem som saadanne Vid og Visdom. Man taler ofte om de milde Baner i Modfætning til de strengere, alvorlige Aser, og troer, vist ikke med Uret, at finde Ordets Rod i vort væn, det Latinske Venus. Dette Begreb, Mildhed, Venlighed, Kjærlighed vilde forsaavidt passende være at anvende paa Banerne, som de, mere end Aserne, tænkes at gribe ind i Mennekelivets Anliggender og saaledes fremkaldte en større og inderligere Tilslutning mellem de enkelte Individer; og som saadanne, i deres nære Forhold til Mennekkene, var det navnlig, at de havde Aserne til Tjenere; som Baner omtales i det Føl-

*) Disse Egenstaber tillagde man gjerne alle Vandguder.

gende kun Niord med begge hans Døtre Freia og Freia; efter Tilæggelsen af en Strid mellem Aser og Vaner vare disse tre af Vanerne sendte Aserne som Gidsler, hvorimod Aserne sendte Vanerne Høner. — Det er i Forbigaaende værd at bemærke, at Snorre opfatter begge disse Gudeslægter aldeles historisk; han hensætter nemlig Vanaland eller Vanahheim til Landet imellem Floden Tanais's Arme, østenfor hvilket Asaland med Hovedstaden Asgaard laa.

Aser og Vaner, saavel som Aser, Dverge og Menneſker tillægges hver sit Sprog; navnlig vare Asernes Udtryk betegnende og skjønne; de kaldte saaledes Solen Fagerhjul, Kornet Vædſkeſlav o. s. v.

Man regnede ni Verdenes, som dannede følgende tre Rækker: Muspelheim med dets Fyrste Surtur, Asaheim eller Godheim, med Borgen Asgaard, Valhall og Gudboligerne, Lysalfeheim, Lysalfernes Verden; den anden Række bestaaer af Vanahheim, de milde Vaners Hjem, Midgaard eller Manahheim, Jorden som Menneſkenes Bolig og Værn mod Fætter, Fotunheim eller Udgaard, Fætternes Bolig, ved Jordens yderste Omkreds; de tre næste benævnes: Svartalfeheim under Jorden, Svartalfernes Hjem, Helheim, Dødens Verden, et Hjem for alle dem, der døe af Sot og Uld;*) Veien hertil gik ad den guldlagte Gjallarbro over Floden Gjoll eller ned gennem Jorden; Niflheim ligger dybt under Helheim, med Brønden Hvergelmer og Elivaagerne. Den ovenfor omtalte aldrig iislagte Na Fing danner Grændsen mellem Gude- og Fætteverdenen. — Der nævnes desuden ni andre Verdenes, som Aserne gave Hel at herske over.

Yggdrasil, det oldnordiske Verdenstræ, hvor Guderne hver Dag forsamledes til Thing, beskrives som det herligste og største Træ,

*) Forestillingen herom er ikke sikker; der nævnes saaledes ogsaa et Sted Niflhel, dybest nebe, som maaskee var Opholdsstedet for de egentlig Døde.

hvis Krone overskyggede Nlverden. Det havde trende Rodder, af hvilke den ene strakte sig op i Himlen til Aserne, den anden til Grimthurserne, den tredie til Niflheim; hver Rod havde sin Kilde; saaledes Hvergelmer under den Rod, som naaer ud over Niflheim, hvor utallige Slangar ligge og gnave Træets Rod, blandt dem Uhyret Nidhøg; under den Rod, som gaaer til Grimthurserne, er Mimersbrønd, der indeholder Mandevind og Klegt, hvisaarfsag og Mimer, som drikker af den, er den vise Spaamand; Ddin maatte for en Drik af denne Brønd pantsætte til Mimer sit ene Øie.*) Under Yggdrasills Himmelmærd er Urdsbrønden, og her er det navnlig, at Guderne holde Dom; de ride hver Dag derhen over Bifrost, undtagen Thor, der maa vade over, fordi Broen ei taaler hans Lyngde. Ligesom Slangen Nidhøg gnaver Roden forneden, saaledes have flere andre Dyr deres Sæde paa Træet; paa dets Grøne sidder nemlig en meget vidende Orn med Høgen Bedrfølner mellem Dine; et Egern, Ratatøsk, leber uafslædig op og ned ad Træet og sætter Splid mellem Ornen og Nidhøg; fire Hjorte med Navnene Dain, Dvalin, Dunayr og Durathror, løbe om i Træet og gnave Affens Knopper. Træet lider saaledes baade foroven og forneden og vilde visne og gaae ud; men ved Urdsbrønden boe tre meget vidende Mær, som ese over Træet Brøndens Vand og sine Dynd, og derfra kommer Duggen, som falder paa Jorden. Kildens Vand er saa helligt, at Alt, hvad der vædes dermed, bliver hvidt som Eggehinden, og der opholde sig i den tvende Svaner, som ere Oprindelsen til denne Sugleslægt.

Yggdrasill er at opfatte som en symbolsk Fremstilling af Verden, af Menneskelivet i dets stædige Kamp og Modsætning mellem det Gode og Onde, hvilket sidste dog ei formaaer at forstyrre, hvad høiere Magter beskjarne og styrke.

*) See Mere herom under Ddin.

Hine tre meget vidende Møer ere Nornerne. Der vare mange Nornier eller Skjæbnegudinder, af hvilke dog kun tre nævnes som de fornemste, nemlig Urd (Fortiden, den vordne), Verdandi (Nutiden, den vordende) og Skuld (Fremtiden, som skal eller vil vorde). Vore hedenske Forfædre troede paa en uforanderlig Forudbestemmelse, som ethvert Menneske fra Fødselen var underkastet, og denne Tro skabte Ideen om hine qvindelige Bæfener, der indfandt sig ved Menneskets Fødsel for at bestemme hans Færd og Stilling i Livet; hvad de bestemte, hedder Lov, Dom, og ingen Mand, hedder det, lever en Aften efter Nornernes Raad. Nogle Nornier ere af guddommelig Vt og raade for Menneskenes Skjæbne, andre af Alfers, andre af Dverges Slægt; de ere gode og onde, optræde som saadanne ofte fjendtligt, endog mod Guderne, hvilke de f. Ex. hindrede i at forudsee Balders Død. Ethvert Menneske var, som sagt, underkastet deres Magt; men dog var det navnlig Helte og Konger, hvis Skjæbne var Nornernes Bærk; deres Virksomhed fremstilles under Billedet af en Stovvæv, som de vævede fra Ost til Vest. — Af de tre Nornier fremtræder især Urd som Skjæbnegudinde, hendes Navn nævnes ofte for Skjæbne i Almindelighed og betegner i Fleertallet selve Nornerne; det er ogsaa hende, der sædvanlig viser sig som den strenge, barske; Skuld forekommer ogsaa ofte som Valkyrie; Urdsmaane var Navnet for et Varsel om Landarsot, der viste sig paa Væggen i Skikkelse af en Maane; man raadspurgte Nornerne om sine Børns Skjæbne; dette fortæller Saxo, som og, at de som saadanne havde Drafler. I Sagaerne blandes Nornerne med Balaer og Spaakoner.

En anden Klasse Skjæbnegudinder, nærbeflægtede med Nornerne og undertiden kaldte med dette Navn, ere Fylgier og Hamingier; de ere overnaturlige, oftest usynlige Bæfener, der som ledsagende Aander (Fylgie = den medfølgende)

raade og styre Menneskets Skjæbne til det Gode eller det Onde; Fylgierne ere da saaledes baade gode og onde, og medens Nornerne mere tilhøre hele Verden, hele Tiden, raade hine mere for det enkelte Individets Vee og Vel, hvis Skjæbne de bestemme; Fylgierne tillægges enten enkelte Personer eller hele Slægter. Enkelte Mennesker vare saa klartsynede, at de kunde see disse Væsener og derved komme til at vide Mere om Andres Skjæbne, end ellers var Tilfældet, og om saadanne hed det, at de vare synske. Fylgier og Hamingier aadenbarede sig i forskjellige Skikkelser, som Qvinder, ofte som Dyr, f. Ex. Bjørne. Forholdet mellem Mennesket og dets Fylgie varede til Døden og var ligesaa inderligt, som Egtestanden; det opløstes naturligviis ved Antagelsen af en anden Religion, og da pleiede gjerne Fylgien, skilt fra sin Eier, at vælge sig Plads hos En af samme Familie. Man kunde endog overlade eller laane en Anden sin Fylgie til Udførelsen af en eller anden stor og farlig Daad; at see sin egen Fylgie var ikke godt, det var nemlig et Varsel om Døden.*) — Hermed beslægtede Væsener vare Diserne, et Navn, der ogsaa ofte bruges som en Fællesbenævnelse for alle disse Væsener, ja endog ofte for de større Gudinder; især ombyttes det ofte med Fylgie; de vare hvide eller gode Diser, grumme, vrede eller sorte Diser; der holdtes et stort Offer eller Blot for dem, som kaldtes Disabløt; de synes saaledes at være blevne betragtede som Væsener af en mere guddommelig Natur, end Fylgierne, der stode Nornerne nærmere. Ogsaa Lykken betragtedes som en Mennesket ledsagende personlig Skjætsaand.

Ham skifte. Ligesom det af de i det Foregaaende nævnte Væsener vare flere, der kunde forandre Skikkelse, saaledes vil

---

*) Denne Tro har tildeels endnu vedligeholdt sig hos Almuen, for hvem det gjaelder som et sikkert Dødsvarsel at see sig selv.

der oftere i det Følgende blive Anledning til at bemærke det Samme ved flere af de større Guder, som navnlig Ddin, desuden Thor, Loke, Valkyrierne; denne Forvandling af Skikkelse, hvormed gjerne fulgte en tilsvarende Forandring af Sind og Tænkemaade, kaldtes Hamstifte, og den, der saaledes kunde forvandle sig, var hamstærk. Foruden Guderne var det især Troldkvinder, der snart som Ulve, snart som Hvalfiske og snart i andre uhyggelige Skikkelser fore om og indjog Folk Stræk; herhid høre ogsaa de ovenfor omtalte Varulve (Mandulve).

Ddin.

Bæsen og Begreb. Han er den ypperste, mægtigste og ældste af Aserne, Verdens Skaber og Behersker, Guders og Menneffers Fader og deres Skjæbnes Styrer; han er almægtig og viis, og fra ham komme alle gode Gaver; han ordner og opholder Alt. Især var det Helten, der fra Fødselen til Deden var Gjenstand for Ddins Omfarg og Beskyttelse; han søger paa alle Maader at forherlige ham og skaffer ham tilsidst en hæderlig Død i Kampen. Aserne vare egentlig alle, skjendt i forskjellig Grad, Krigsguder; den ypperste Gud for Kamp og Seier er imidlertid Ddin, der i Kampen griber ind paa mangfoldige Maader; han vækker Krigen, meder selv i Kampen, lærer sine Yndlinge nye Maader at kjæmpe paa og Midlerne til Seir; ogsaa den krigeriske Bersærkegang er Ddins Værk, og da trodser Helten Jld og Sværd og har kun den rasende Kamp for Die; den faldne Helt tager han til sig i Valhal, det vil sige, kun Jarler og andre Fornemme; thi Thor eier Trøllenes Slægt. At fare til Valhal*), at gjæste Ddin,

*) Om Valhal skal særskilt tales i Afsnittet om Tilstanden efter Døden.

ere eensbetydende Udtryk. Derfor kaldtes ogsaa Krigen Ddins Leg, ligesom Sværdet Ddins Ild; en anden Benaevnelse for Krigen er Hildes Leg, efter en af Valkyrierne han vækker den krigeriske Begeistring, men repræsenterer og den digteriske Begeistring og er som saadan Opfinder af Skjaldekunsten. Skjaldfskab kaldes Ddins Fund og Drik, Ufernes Drik, og herom fortæller Mythen Følgende. Ufer og Vaner krige engang med hinanden; tilsidst sluttede de Forlig og hensatte som Fredsmærke mellem begge et Kar, hvori de spyttede. Uferne, som frygtede for, at dette i Tiden skulde forgaae, toge Indholdet og skabte deraf en Mand, som hed Kvaser, der var saa viis, at han aldrig blev Nogen Svar skyldig. To Dværge indbode ham til Gilde, dræbte ham og lode hans Blod løbe i tre Kar og blandede Honning deri; Enhver, der drak af denne herlige Mjød, blev Skjald. Senere gjorde begge Dvergene sig skyldige i et nyt Drab, idet de ombragte Tætten Gilling med hans Kone; men Hævnen var bitter; thi det kostede dem Tabet af den ædle Drik, som Gilling's Søn, Suttung, der havde fanget Dvergene, fordrede som Bod for deres Løsladelse. — Ddin drog nu engang hjemmefra og kom til et Sted, hvor ni Trælle gik og sloge Græs; han tilbød sig at hvæsse deres Leer, Trællene modtoge Tilbudet, og Leerne bed nu meget bedre; de vilde affjøre ham Stenen, men Ddin kastede den i Veiret, og i Kampen om den affjær Trællene Halsen paa hverandre. Ddin drog videre og kom til Bauge, Suttungs Broder, hvem Trællene havde tilhørt, og som nu beklagede sig over sit Uheld. Ddin tilbød sig da ene at forrette alle ni Trælles Arbeide, imod at Bauge vilde hjælpe ham til en Mundsmag af hans Broders Mjød. Denne vilde imidlertid intet bestemt Løfte give fra sig, men lovede at gjøre, hvad han kunde. Efter endt Arbeide drog Ddin med Bauge til Suttung, og man blev enig om at bruge Kist; Bauge skulde nemlig med et Naver bore Hul i Bjerget, hvor Gunlod, Suttungs Datter, bevogtede Mjøden; Bauge

sagde, at nu var han færdig, men da Odin blæste ind i Hullet, fløi Spaanerne ham lige i Dinene; han saae da, at Waage havde narret ham, hvorfor denne atter maatte til Boret; da Odin atter blæste, fløi Spaanerne indad, og nu krøb han i Skikkelse af en Orm ind gennem Nabningen til Guleød, af hvem han efter tre Dages Ophold fik Lov til at drikke af Mjoden, og for silde angrede hun sin Ubesindighed; thi i tre Drag vare alle tre Kar tømte. I Orneham fløi nn Odin skyndsomst bort og efterfulgtes af Suttung, ligeledes i Orneskikkelse. Uferne satte Kar ud i Gaarden hvori Odin udspyede Mjoden, og denne er de udmærkede Skjaldes Drik; i Besippelsen tabte han Noget, og dette nyde de flette Skjalde. — Ogsaa Fortællingen, Historien repræsenterer Odin, hvorfor det hedder, at han sidder hos Soga i Søkkvabek, o: Dybenes Bæk, og med hende alle Dage drikker af gyldne Kar. Han er Runemester, Runernes Opfinder. Ordet Rune betyder hemmelig Tale, Sang og Skrift, og naar det hedder, at alle mulige Ting i Naturen vare ristede med Runer, da betegner dette, at Odins Wiisdom gennemtrænger og behersker Alt. Han har opfundet og øver Galdre eller Tryllesange og alslags Kundskab; denne med al sin Wiisdom henter han fra Havjætten Mimers Brønd, der, som vi ovenfor have omtalt, fandtes under den Rod af Yggdrasil, som gik til Hrimthuserne. Det hedder i Sagnene, at Odin drikker af Mimers Kilde og taler med Mimers Hoved. Mimer er Havets yderste Udspring, det skjulte Wiisdomsdyb, hvori Odin hver Nat sænker sit Die, d. e. Solen, for at udforske Afgjendens Hemmeligheder.

Hos vore hedenske Forfædre staae Guderne ikke i deres Virksomhed saa isolerede og skarpt afgrændsede imod hinanden, som f. Ex. hos Grækerne; den af dem, der saaledes, saa at sige, har meest Fælledskab med de øvrige Guder, er Odin; hines

Væsen og Virken kunne paa en Maade siges blot at være Straaler, der udgaae fra Ddin, selve Lyset, eller et Udtryk for Enkelthederne i hans Væsen, der omfatter Alt; og det er som saadan, som den, der i sig indbefatter alt det, som enkeltviis tillægges de andre Aser, at han kaldes Alfader, og er selv alle de enkelte Guder tilsammen. — Ligesom alle velsignede Gaver komme til Menneskene fra Ddin, som Seir, Manddom, Snille og Kløgt, Bektalenhed, saaledes fremtræder han og i moralsk Henseende som den, der vaager over Samfundsbordenen, idet han hævner Frændemord, formilder Hadet og bevarer Edens Hellighed.

Ddins Navne vare saare mange; der nævnes et Antal af henved 200. Som nogle af de hyppigste nævne vi foruden Alfader, Valfader (de faldne Heltes Fader), Hærfader, Sigfader, nogle andre, hvormed han kaldte sig paa sine Vandringer, som: Grimner, Gagnarad, Vegtam, Bolverk o. s. v. — Alle disse Ddins Navne have deres Betydning og betegne forskellige Sider af hans indre og ydre Væsen; nogle af dem antyde saaledes hans høie Guddommelighed, hans Kundskab, de Vandringer, hvorved han erhvervede samme, andre hans til forskellige Tider forskellige Skikkelse, legemlige Udseende, hans Alder som Gubbe og Ungling; kort sagt, hans mange Navne svarede til de mangfoldige Enkeltheder eller enkelte Forestillinger, der udgjorde Momenterne i denne Guds mangesidige Væsen og Virksomhed.

Med Hensyn til Udseendet, da tænkte man sig Ddin som en gammelagtig, skjægget, høi og eensiet, forresten stærk og smuk Mand med Spyd og Skjold; han bærer en bred, sid Hat, hvid Kappe, og paa sine Skuldre tvende Navne, Hugin og Munin; to Ulve, Geri og Freki, ligge ved hans Fødder, og Ringen Draupnir omfatter hans Arm; han sidder

paa sit Høisfæde eller farer hen i Stormen paa sin Hest Sleipner; hans Blik var livsaligt for hans Venner, men barsk og forfærdeligt for hans Fjender.

Odins Attributer. Hans side Hat, blaae Kappe; hiin kaldes med mange Navne, der alle betegne Begrebet Skjul og Hjelm; man kunde opfatte den som Himmelhvælvingen, ligesom hans blaae Kappe som den blaae Skyluft, men dog tillige som Symbol paa Beskyttelse. De tvende ovenfor omtalte Navne, Hugin og Munin (Tænkning og Hukommelse), som sidde hver paa sin Skulder, sender han hver Dag om Morgenens ud i den vide Verden for at see og høre, hvad der foregaaer; ved Dagverdstid vende de tilbage og bringe ham Tidender. Smukt siger han om sig selv etsteds: „For Hugin er jeg bange, at han ei kommer igjen, men endnu mere frygter jeg for Munin“; sine tvende Ulve, Geri og Freki, fodrer han med den Mad, der sættes for ham; Odin selv nyder nemlig kun Viin, der baade er ham Mad og Drikke. Skibet Skidbladnir, der egentlig tilhører Frei, eies og stundom af Odin, den høieste og mægtigste af Guderne. Paa Himlen ruller Odins Vogn, der undertiden er synonymt med Stjernerbilledet Bjørnen eller Syvstjernen; Karlsvognen kunde og betyde det samme som Odinsvogn; thi Karl og Gubbe er det samme Ord. — Andre af Odins Attributer ere Guldringen Draupnir, Spydet Gungner og Hesten Sleipner. Om Guldringen Draupnir fortælles Følgende: Loke havde engang i Tidens Morgen klippet alt Haaret af Sif, Thors Hustru; harmfuld herover, truede Thor Loke med at knuse hvert Been i ham, hvis han ikke hos Svartalferne skaffede et Hovedhaar af Guld, der kunde vore som naturligt; dette fik han nu af Dvergene, der hedde Ivaldes Sønner, tilligemed Skibet Skidbladnir til Frei og Spydet Gungner til Odin; det første havde den Egenskab, at det altid havde Medber, naar man havde sat Seil til, kunde rumme alle

Aferne, men dog ogsaa, naar det gjordes fornødent, vikles sammen og puttes i Lommen; Spydet feilede aldrig, men gjennemboede Alt. Stolt af disse Klenodier, væddede nu Løke om sit Hoved med Dvergen Brok, at hans Broder Sindre ikke kunde forfærdige tre saadanne Kostbarheder. — Brødrene gik da til Smedien, Sindre lagde Svineskind i Ilden og satte Brok til Blæsebælgen, med den Formaning ikke at holde op, før Arbeidet var færdigt; dette gjorde han heller ikke, skjøndt en Bræms satte sig paa hans Haand og stak ham, og ud af Ilden tog nu Sindre en Galt med Guldborster, der kunde løbe stærkere, end nogen Hest, i Luft og paa Hav, om Natten som om Dagen; thi Guldborsterne skinnede saa stærkt, at Alt blev lyst. Sindre lagde nu Guld i Etsen, og atter kom en Bræms, der satte sig paa Broks Hals og stak stærkere, end før; han lod sig imidlertid heller ikke denne Gang forstyrre, og det, Sindre drog ud af Ilden, var Ringen Draupnir, af hvilken der hver niende Nat dryppede otte ligesaa tunge Ringe. Sindre lagde nu Jern i Ilden, med den indstændige Begjæring til sin Broder endelig at vedblive med at blæse, da Arbeidet ellers vilde være spildt, hvis Blæsebælgen gik istaae; men nu satte Bræmsen sig mellem Broks Dine og stak ham saa heftigt, at Blodet løb ham ned i Dinene og Synet forgik ham; et Dieblisk slap han Bælgen for at slaae til Bræmsen, og ud af Ilden tog Sindre en Hammer, der ramte alting og aldrig gik i Stykker, altid vendte tilbage til sin Eiermand, hvor langt den saa fløi bort, og kunde blive saa liden, at den kunde gjemmes i Warmen; den havde kun den Lyde, at Skafet var vel kort. — Ddin, Thor og Frei skulde dømme i Sagen. Løke gav nu Thor Guldhæarene, Frei Skidbladnir og Ddin Spydet Gungner; Brok gav Ddin Ringen, Frei Galten og Thor Hammeren Mjølknir; Guderne dømte, at Hammeren var det bedste Klenodie og Værn mod Hrimthurferne. Dvergen vilde nu have Løkes Hoved og vilde ikke gaae ind paa dennes Forslag at modtage Løsepenge istedetfor.

„Saa tag mig da“, sagde Loke; men i samme Dieblig var han langt borte ved Hjælp af sine Snymilefko, med hvilke han kunde rende i Luft og paa Hav. Paa Broks Anmodning blev han imidlertid snart greben af Thor; da Dvergen vilde afhugge hans Hoved, sagde Loke: „Ja Hovedet er dit, men ikke Halsen“, hvorfor Brok med sin Broders Søl stak Hul paa hans Læber, syede Munden sammen og rev Remmen af for Enden.

Ringen Draupnir omtales et Par Gange i det Følgende, og navnlig vil det af et Sted i Valdersmythen fremgaae, at den træffende vil kunne opfattes som et Symbol paa Frugtbarheden, den frembringende og belivende Kraft, hvormed Odin virker i Naturen, som i Menneskelivet. — Spydet Gungner er ligesom et Symbol for Odin som Krigsgud, et Attribut, der betegner hans Herskervælde og Majestæt; sit Navn har det af at gungre, fordi det gungrede i den, der blev truffet deraf; han overlader det ofte til Heltene, der ved at kaste det hen over deres Fjenders Flok ligesom tilegnede Odin dem og derved vandt Seir. Det samme betegnedes ved at røres med hans Spydsod, idet saaledes Valkyrierne paa denne Maade udkaarede de Helte, der skulde gjæste Odin i Valhal; ja Odin selv lod sig mærke med Spydsod, da han opoffrede sin jordiske Tilværelse for at gjenfodes til en evig og himmelsk. — Om Odins Hest Sleipnir fortæller Mythen Følgende: Da Guderne havde bygget Midgaard og Valhal, kom en Bygmester til dem med det Tilbud at bygge dem i halvandet Aar en Borg, mod hvilken Tætters og Thurfers Vold Intet skulde udrette, imod at erholde som Løn for sit Arbejde Freia, Sol og Maane. Aserne erklærede sig villige, naar han kunde fuldføre Arbeidet paa een Vinter, og han fik Lov at betjene sig af sin Hest Svadilfar. Denne trak om Matten Steen til Borgen, og Guderne forbausedes ved Synet af de uhyre Klippestykker, hvormed den slæbte affed, men stubede end mere, da de saae Arbeidets hurtige Frem-

skridt, idet tre Dage før Sommeren Alt var færdigt, undtagen Borgeledet. — I denne store Nød gave Guderne sig til at raadslaae om Midler mod den truende Fare, at give Freia, Sol og Maane i Tætternes Vold, og man fandt, at Loke var Skyld i hiint ubefindige Løfte. Aserne truede ham nu med den visse Død, hvis han ikke kunde finde paa en Udvei, hvorved Smeden maatte tabe, og Loke tilsvor dem i sin Angst at mage det saa. Om Aftenen, da Smeden drog ud med Hesten efter Steen, løb Loke i Skikkelse af en vrinskende Hoppe frem af Skoven, hvor man hentede Steen; Hesten sled sig nu løs og løb ind ad Skoven til efter Hoppen, og Smeden atter efter Hesten; den Nat gik altsaa Arbeidet istaae, og den følgende Dag led det heller ikke synderligt. Da Smeden nu saae, at han maatte opgive Haabet om Besiddelsen af den skjønne Freia, Sol og Maane, foer han i sit Tættemod, og Guderne, som saae, at de havde hufet en Bjergrise, kaldte paa Thor, som var i Osterleden for at slaae Trolde ihjel; han kom velskikkelig og ved det første Slag af Mjølner sprang Tættens Hjerne i smaae Smulder, og selv vandrede han ned til Niflhel. Loke fødte et graat Føl med otte Fodder og det var Odins Sleipner, den ypperste Hest hos Guder og Mennesker.*) — Paa Sleipner gennemfuser Odin Luften i sin rastløse Virken og vækker overalt aandigt Liv; dette samme betegnes netop ved hans Vandringer, hvorom saa mange Frasagn lyde.

Som Odins Hustruer nævnes Jord, Frigg og Rind; med den første avlede han Thor, med Frigg Balder, med Rind Vale; af hans Medhustruer nævne vi Grid og Gunlød; den første af disse er Moder til Vidar; andre af hans Sønner ere Heimdal, Hermod, Tyr, Brage, Hød.

---

*) Ordet Sleipner betyder den, som er eller gjør smidig,

Det Sted, hvorfra Odin med sit Wiisdomsøie skuer ud over Atherden og hører Alt, hvad der lyder, hedder Hlidskjalf, der maa tænkes at udgjøre den øverste Spidse af Valaskjalf, en Taarnbygning for Odin alene; desuden havde han i Himlen sin Borg Gladsheim med Hallen Valhall, hvor han lever med Einherierne, de faldne i Valhall optagne Helte.

II.

Efterretninger

om

Rolding lærde Skole

i

Skoleaaret 1850—51.

I. Disciplene.

Bed Udgangen af Skoleaaret 1849—50 var Antallet af Skolens Disciple 55. Af disse udmeldtes for indeværende Skoleaars Begyndelse 4 Disciple, nemlig L. Valeur (gik over til Aarhus Cathedralsskole i Anledning af Faderens Forslyttelse); G. Thune, A. Hornemann og P. Uson (disse Tre formedelst anden Bestemmelse). Derimod optoges 20 nye Disciple, nemlig: 1) Carl August Gad, 2) Carl Wilhelm Adam Sigismund Schjødte, 3) Hans Schulz Gad, 4) Christian Raymund Baumann, 5) Christian Nicolai Hansen, 6) Ferdinand Rudolph Raymund Baumann, 7) Hans Hartvig Møller, 8) Carl Georg Emil Petersen, 9) Peter Høstmark Immanuel Petersen, 10) Harald Ancheren, 11) Ferdinand From, 12) Casper Frederik Møller, 13) Søren Emil Filstrup, 14) Johan Berner Jørgensen, 15) Christian Krarup Olgaard, 16) Thorvald Emil Eilshou, 17) Peter Andreas Worch, 18) Niels Christopher Gad, 19) Hans Christian Nissen, 20) Sophus Kjær. Af disse indfattes Nr. 1 i VI Kl., Nr. 2 i V Kl., Nr. 3 i IV Kl., Nr. 4 i III Kl., Nr. 5—10 i II Kl., Nr. 11—20 i I Kl. — Skoleaaret begyndtes saaledes med en Frequent af 71 Disciple (den største,

Skolen hidtil har havt). I Lovet af indeværende Skoleaar ere 7 Disciple udmeldte, nemlig E. Niegels af VI Kl. (for at dimitteres privat), J. Worch af VI Kl. (formedelst anden Bestemmelse), D. Eggers af V Kl. (formedelst anden Bestemmelse), E. Bekker af V Kl. (gik over til den lærde Skole i Haderslev, hvor hans Forældre boe), E. Petersen (formedelst anden Bestemmelse), E. Petersen (gik over til et privat Institut her i Byen), P. Worch (gik i Anledning af Faderens Forslyttelse over til det lærde Institut i Fredericia). Een Discipel, E. Ekerøth, er optagen i Lovet af Skoleaaret. Skolen har derefter i dette Dieblif en Frequent af 65 Disciple, fordeelte saaledes paa Klasserne:

VII Klasse.

1) J. Dvístgaard (S. af Pastor D. i Harrested i Sjælland). 2) E. Fredsted (S. af Proprietær J. i Hesselballe).

Begge disse Disciple have indstillet sig til Afgangsexamens 2den Deel.

VI Klasse.

1) E. Iversen (S. af afdøde Gaardeier J. i Stevett ved Haderslev). 2) L. Sabro (S. af afdøde Consistorialassessor S. i Kolding). 3) J. Jørgensen (S. af Skolens Rector). 4) H. Wilstrup (S. af Pastor Consistorialraad B. i Borris ved Varde). 5) S. Møhl (S. af Kjøbmand M. i Veile). 6) E. Nielsen (S. af Proprietær N. paa Sorgenfri). 7) G. Bryndum (S. af Adjunct B. i Kolding). 8) L. Müller (S. af Kjøbmand E. Müller i Kolding). 9) E. Hertel (S. af Provst H. i Uttang ved Kolding). 10) M. Jørgensen (S. af Klubvært og Borgerrepræsentant J. i Kolding). 11) H. Eiler (S. af afdøde Provst E. i Leirskov).

12) E. Bølle mose (S. af Pastor Bølle mose i Nastrup ved Haderslev). 13) E. Gad (S. af Provst Gad, Sognepræst i Kolding). 14) N. Bryndum (Broder til Nr. 7). 15) L. Schwensen (S. af Procurator Schwensen i Kolding). 16) E. Ring (S. af Kjøbmand Ring i Skive).

Af disse 16 Disciple have Nr. 1, 2, 3, 5, 12, 14 og 16 tilbragt 2 Aar (Nr. 12 3 Aar) i VI Kl., som hidtil efter den provisoriske Plan af 25de Juli 1845 har været toaarig, de øvrige kun 1 Aar i denne for deres Bedkommende og for Fremtiden eetaarige Klasse. Begge Hold af Disciple kunne derefter, hvis de findes modne dertil, oprykke i VII Kl., som for det ældre Hold bliver eetaarig, for det yngre toaarig; hvorved dog er at erindre den Bestemmelse, som for dette Overgangaar er given af Ministeriet (see Skolesterr. for 1849—50, S. 52), at „Skolen bestemmer, om Disciplene af det ældre Hold ere modne for en eetaarig eller en toaarig VII Kl., og at derefter deres Ret til efter den ældre Plan at indstille sig til Afgangsexamen begrændses“. Med den herved antydede Udsigt og Berettigelse have indstillet sig til Afgangsexamens 1ste Deel (om hvilken det Nærmere angives nedenfor) 12 Disciple, nemlig Nr. 1—10, Nr. 12 og 13. Derimod have Nr. 11 og 15 efter Overlæg med deres Forældre og mig bestemt sig for ikke at indstille sig til Afgangsexamen, men at forblive endnu et Aar i VI Kl., for at opnaae større Sikkerhed og Modenhed i deres Kundskab: Nr. 14 og 16 indstille sig ikke formedelst anden Bestemmelse.

V Klasse.

1) E. Schjødt (S. af Pastor Schjødt i Sønder-Nabn i Fyen). 2) N. Borch (S. af Stadshauptmand, Kjøbmand Borch i Kolding). 3) P. Arnt (S. af Amtsfuldmægtig Arnt i Ringkjøbing). 4) H. Holm (S. af Pastor Holm

i Ronæs i Fyen). 5) A. Hertel (Broder til Nr. 9 i VI Kl.)
6) F. Baden (S. af Landvæsenstommisfær Baden paa Kjer-
gaard ved Ringkjøbing).

IV Klasse.

1) L. Jøgerslev (Broder til Nr. 3 i VI Kl.). 2) H. Dillgaard (S. af Procurator Dillgaard i Tranderup ved Ringkjøbing). 3) Th. Petersen (S. af Provst Petersen i Smidstrup). 4) H. Bryndum (Broder til Nr. 7 og Nr. 14 i VI Kl.). 5) H. Gad (Broder til Nr. 13 i VI Kl.). 6) P. Warming (S. af Agent, Kjøbmand og Borgerrepræsentant Warming i Kolding). 7) E. Ehnhuus (S. af Kammerassessor Ehnhuus, Toldkasserer i Kolding). 8) A. Mazanti (Pleiesøn af Proprietær Jøngwersen til Aggersbøl ved Veile). 9) L. Blom (S. af Skolelærer Blom i Citrup i det Slesvigke). 10) J. Jøngwersen (S. af Proprietær Jøngwersen til Aggersbøl).

III Klasse.

1) S. Holm (Broder til Nr. 4 i V Kl.). 2) L. Wimmer (S. af Toldassistent Wimmer i Flensborg). 3) E. Baumann (S. af Pastor Baumann i Tandrup i Fyen). 4) M. Bryndum (Broder til Nr. 7 og 14 i VI Kl. samt Nr. 4 i IV Kl.). 5) M. Friderichsen (S. af Kjøbmand Friderichsen i Kolding).

II Klasse.

1) N. Hansen (S. af Gjestgiver Hansen i Juellingholm ved Veile). 2) P. Lemming (S. af Lieutenant, Toldcontrolleur Lemming i Veile). 3) F. Baumann (Broder til Nr. 3 i III Kl.) 4) E. Brandt (S. af Bagermester Brandt i Kolding). 5) P. Jürgensen (S. af Pastor

Jürgensen i Drenvad i Slesvig). 6) J. Eiler (Broder til Nr. 11 i VI Kl.). 7) L. Müller (Broder til Nr. 8 i VI Kl.). 8) N. Storm (Stedføn af Pastor Radoor i Føns i Fyen). 9) S. Borch (Broder til Nr. 2 i V Kl.). 10) H. Møller (S. af afdøde Landmaaler Møller i Vorbasse). 11) E. Petersen (S. af Pastor Petersen i Sønder-Stenderup i Slesvig). 12) J. Boesen (S. af Provst Boesen i Fjeldstrup i Slesvig). 13) H. Ancherfen (S. af Cancellie-raad, Procurator Ancherfen i Weile). 14) P. Petersen (Broder til Nr. 11).

I Klasse.

1) E. Dillgaard (Broder til Nr. 2 i IV Kl.). 2) S. Kjær (S. af Kammerraad Kjær paa Straarup). 3) J. Jørgensen (Broder til Nr. 10 i VI Kl.). 4) E. Ekeroth (S. af Overlærer Ekeroth i Kolding). 5) E. Müller (Broder til Nr. 8 i VI Kl. og Nr. 7 i II Kl.). 6) E. Warming (Broder til Nr. 6 i IV Kl.). 7) F. From (S. af Particulier From i Haderslev). 8) B. Uagaard (S. af Malermester Uagaard i Kolding). 9) F. Filstrup (S. af Lærer Filstrup ved Borger-skolen i Kolding). 10) Chr. Gad (Broder til Nr. 13 i VI Kl. og Nr. 5 i IV Kl.). 11) H. Nissen (S. af Dyrlæge Nissen i Kolding). 12) Th. Eilshou (S. af Apotheker Eilshou i Kolding).

Af disse 65 Disciple ere 30 saadanne, hvis Forældre eller Forsørgere have Bopæl i Kolding; de øvrige ere udenbys.

II. Lærerpersonalet.

Med dette er i Løbet af indeværende Skoleaar foregaaet endeel Forandringer. Ved Begyndelsen af samme var Lærerpersonalet og Underviisningens Fordeling paa dette i det Hele

som for Skoleaaret 1849—1850, kun med de Modificationer, der fulgte af, at en VIIde Kl., som i afvigte Skoleaar havde manglet, nu atter oprettedes; i denne overtog undertegnede Skolens Rector Underviisningen i Latin og Græsk, men afgav Underviisningen i Latin i VI Kl. til Overlærer Troiel, som derved, da han tillige beholdt sine tidligere Fag endog med et forstærket Timeantal (see nedenfor), fik 32 ugentlige Timer (imod Extrabetaling for de 11 Timer, i hvilke han underviste i Latin i III Kl.). Dette hele Arrangement anordnedes imidlertid kun foreløbigt, da der snart kunde ventes en Forandring i Lærerpersonalet. Denne indtraf ogsaa, da Adjunct Wittrup under 25de Septbr. f. N. beskikkedes til Sognepræst for Gjern og Skannerup Menigheder i Aarhus Stift. Pastor Wittrup frattraadte derefter den 7de November sin Virksomhed i denne Skole, ved hvilken han i over 11 Aar havde arbejdet med en Nidkjerhed og redelig Villie, der har givet ham et velbegrundet Krav paa Skolens Taknemlighed: vi, hans forhenværende Medlærere, ville altid mindes ham med oprigtig Hengivenheds og udeelt Hjælpes bedste Høfligheder. — Derefter blev Cand. philologiæ Julius Ryberg Burd under 20de November f. N. constitueret som Adjunct: han overtog Underviisningen i Latin i III Kl. (hvorved Overlærer Troiel blev befriet for sine Extratimer, hvilke han ogsaa kun havde villet overtage for en kort Tid), i Græsk i V Kl. (istedetfor mig), i Mathematik i III og IV Kl. (hvilken Adjunct Wittrup hidtil havde besørget). Den af Adj. Wittrup før besørgede Underviisning i Religion overtoges nu i V og VI Kl. af Pastor Winzer (Sognepræst i Alminde og Capellan i Kolding), hvem det lykkedes Skolen at vinde til denne Underviisning, i II—IV Kl. af Adj. Müller, som derimod afgav Underviisningen i Dansk i III Kl. og Tydsk i II Kl. til Adj. Rønne, i I Kl. af Adj. Kirsgensen. Som en Følge heraf afgav Adj.

Rønne sine Lærer i V Kl., hvor den hidtil af ham besørgede Underviisning i Dansk og Tydsk overtoges af Overlærer Troiel, i Fransk af mig. Underviisningen i Sang, som Udj. Wittrup ligeledes havde ledet, blev overdraget til Udj. Schmidt.

Ved Udgangen af afvigte Aar blev Læmelærer Cand. theol. G. Jensen udnævnt til Sognepræst for Neukirch Menighed i det vestlige Slesvig, og forlod derefter strax Skolen, ved hvilken han havde arbejdet i over 6 Aar; han drog kort efter til sin nye Bestemmelse, ledsaget af vore, Læreres og Disciples, bedste Ønsker for hans Fremtids Held. Den af ham besørgede Underviisning i de fire nederste Klasser i Naturhistorie overdroges til Cand. pharm. G. Jensen, som i sin Tid var Lærer i Naturvidenskaberne ved Rødding Høiskole.*)

Et smerteligt Tab ledt noget efter Skolen, da dens anden Overlærer, J. F. Johnstrup, fra Marts Maaned d. U. blev konstitueret som Overlærer ved Sorø Academies lærde Skole, til hvilket Embede han siden blev af Kongen allernaadigst beskikket. Overlærer Johnstrup havde strax ved sin Ansættelse her yttret det som et af sine kjereste Ønsker, engang at vende tilbage til Sorø, hvor han tidligere i omtrent 3 Aar havde været konstitueret som Docent: forsaavidt kom Tabet af ham ikke aldeles uventet. Imidlertid havde vi her efterhaanden vænnet os til Tanken om, at hiint Overlærer Johnstrups Ønske ikke, eller dog ikke saasnart, skulde gaae i Opfyldelse: maaskee bidrog hertil især vort fælles Ønske om at beholde denne Lærer, der ved sin rige Kundskabsfylde og sine heldige Læregaver, ved sin Humanitet og elskværdige Personlighed havde vundet Alles,

*) Desværre vil Skolen ved indeværende Skoleaars Udgang atter tabe denne Lærer, da hans andre Forhold (han er Provisor paa Apotheket her i Byen) ikke længere ville lade ham Frihed til at undervise paa Skolen.

Medlæreres og Disciples saavel som Medborgeres, Høiagtelse og Hengivenhed. Vi troe at vide, at det ogsaa har smertet Overlærer Johnstrup at forlade vor Kreds, i hvilken vi saa gjerne havde beholdt ham. Vor Bekymring over dette Tab var saa meget større, som vi fra først af ikke turde gjøre os Haab om at see samme erstattet paa en saa heldig Maade, som det er skeet. Det lykkedes mig at virke Noget til, at Pladsen, der fra først af var bestemt til at besættes med en Adjunct, blev overdragen til Overlærer E. C. E. Ekeroth, Student og polytechnisk Candidat, hidtil Adjunct ved Viborg Kathedralskole. Skolen vandt i ham en Mand af grundige, omfattende og mangesidige Kundskaber og fleeraarig Erfaring som Lærer; jeg vandt personligen i ham en Medlærer, til hvem jeg allerede fra et tidligere kjert Embedsforhold føler mig knyttet ved gjensidig Agtelse, Tillid og Venskab. Overlærer Ekeroth, som overtog ganske de samme Fag og Timer, der hidtil havde været besørgeede af hans Forgjænger, tiltraadte sine Functioner ved Skolen d. 1de Mai.

Under 1ste Juli d. A. har Hans Majestæt Kongen benaadedet Adjunct Bryndum med Prædicat af Overlærer: en Paaskjønnelse af denne Lærers Fortjenester, som vil glæde Mange ogsaa udenfor Skolens nærværende Lærere og Disciple.

Underviisningen er for nærværende Tid saaledes fordeelt paa Lærerne:

Nector, Prof. Ingerslev: Latin og Græsk samt Oldsager og Litteraturhistorie i VII Kl., Fransk i VI og V Kl.	19	Timer.
Overslærer Troiel: Dansk i VII Kl., Dansk, Tydsk, Latin og Græsk med Mythologie o. s. v. i VI Kl., Dansk og Tydsk i V Kl.	25	—
Overslærer Ekeroth: Mathematik i VII, VI, V Kl., Naturlære i VI Kl. A og VII Kl., Naturhi- storie i VI og V Kl.	25*	—
Overslærer Bryndum: Historie i VII Kl., Historie og Geographie i II—VI Kl.	25	—
Adjunct Jürgensen: Hebraisk i VII Kl. og VI Kl. A, Historie, Geographie og Religion i I Kl., Regning i I og II Kl.	19	—
Adjunct Müller: Religion i II—IV Kl., Dansk i I og II Kl., Tydsk i I Kl.	23	—
Adjunct Rønne: Dansk i III og IV Kl., Tydsk og Fransk i II, III og IV Kl.	24	—
Adjunct Schmidt: Latin i IV og V Kl., Græsk i IV Kl.	24	—
Const. Adjunct Burd: Latin i III Kl., Græsk i V Kl., Mathematik i III og IV Kl.	23	—
Timelærer Pastor Vinzer: Religion i V og VI Kl.	5	—
Timelærer Cand. pharm. Jensen: Naturhistorie i I—IV Kl.	10	—
Timelærer Møller: Kalligraphie i I—IV Kl., Teg- ning i I—III Kl.	17	—

*) 3 Virkeligheden er i disse Fag i den største Deel af Skoleaaret
bleven læst 27 Timer, fordi begge Lærerne, uanset Forøgelsen af
deres Timeantal, have givet de to Afdelinger af VI Kl. særskilte
Timer.

Desuden er af Overlærer Bryndum givet Underviisning i 6 ugentlige Timer i Gymnastik*) og Evomning, af Adjunct Schmidt (forhen Nøj. Witttrup) i 5 ugentlige Timer i Sang, af Cantor Rasmussen i 4 ugentlige Timer i Musik.

III. Timefordelingen.

Denne har, med Undtagelse af et Par ubetydelige Modificationer, i hele Skoleaaret været saadan, som nedenstaaende schematiske Oversigt viser. Til den vedfoiede Sum af hver Klases ugentlige Timer maae endnu foies 2 ugentlige Timer til Underviisning for de deri deeltagende Disciple, samt for 7 Disciple hver 1 eller $\frac{1}{2}$ Time til Musik.

---

*) I den største Deel af dette Skoleaar have Vællerne i Exercits og Hugning været standsede formedelst Mangel paa en Lærer deri (thi denne Deel af Gymnastikunderviisningen har Overl. Bryndum aldrig paataget sig). Først nu er det lykkedes at erholde dertil en Assistent i forhenværende Soldbetjent Henriksen, i sin Tid Eskadronslærer i Gymnastik.

Klasse.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	Sum.
Dansk.....	6	4	3	2	2	2	2	21
Tydsk.....	6	4	2	2	3	A. 2 B. 3	.....	20
Fransk.....	.....	6	3	2	2	A. 2 B. 3	.....	16
Latin med Odsager og Litteraturhistorie.....	.....	.....	11	9	9	A. 8 B. 7	8	45
Græsk med Mytolog., Odsager og Litteraturhistorie.....	.....	.....	.....	6	5	5	6	22
Hebraisk.....	.....	.....	.....	.....	.....	A. 1	2	3
Religion.....	2	3	2	2	2	A. 3 B. 2	.....	14
Historie.....	3	2	2	2	2	2	3	16
Geographie.....	3	3	2	2	3	2	.....	15
Naturhistorie.....	3	3	2	2	2	3	.....	15
Naturlære.....	.....	.....	.....	.....	.....	A. 2	3	5
Regning.....	4	4	.....	.....	.....	.....	.....	8
Arithmetik og dertil hørende Ovelser.....	.....	.....	3	2	2	2*	2	11
Geometrie med Astronomie osv.....	.....	.....	.....	2	2	2*	3	9
Kalligraphie.....	4	3	2	1	.....	.....	.....	10
Tegning.....	3	2	2	.....	.....	.....	.....	7
Gymnastik.....	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	6
Sang.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	5
	36	36	36	36	36	A. 37 B. 35	31**	

*) I disse Timer har hver Afdeling af Klassen sine særskilte Timer, saa at det egentlig er resp. 4 T.

***) Denne Klasse har havt hver anden Eftermiddag fri.

Med denne Fordeling maatte tages et særligt Hensyn til de Fag, som, ifølge den med VI Kl. foretagne Indskrænkning fra 2 til 1 Aar, standse et Aar tidligere end forhen: disse maatte paa passende Steder erholde nogen Forøgelse i Timeantallet, for at hiin Afgang i Underviisningstiden kunde saavidt muligt (thi jeg troer rigtignok ikke, at det ganske lader sig gjøre) erstattes. Heraf fulgte f. Ex., at VI Kl. B (den yngre Afdeling) erholdt 1 Time ugentlig mere end A. i Naturhistorie (i en Deel af Skoleaaret var iøvrigt denne Time henlagt til Underviisningen i Geographie, hvilken af samme Grund behøvede saadant Tillæg), i Tydsk og i Fransk; hvorimod de Fag, der beholdes i VII Kl., kunde taale en ubetydelig Formindskelse af Timeantallet paa et af de lavere Stadier i Skolen.

IV. Underviisningen.

Anordningen af denne har i det Hele været som i de foregaaende Aar, kun med nogle Modificationer meest paa Grund af den nu indtrædende Forandring med VI Kl. (see ovenfor samt Skoleefterretninger for sidste Skoleaar). Saaledes vil i Fremtiden Lærebogen i Dansk Litteraturhistorie i VI Kl. ikkun blive benyttet til Henviisninger, hvorimod den i VII Kl. vil blive læst ordentligt i et toaarigt Cursus: i dette Skoleaar maatte for VI Kl.s ældre Afdelings Skyld endnu læses Noget af Litteraturhistorien paa samme Maade som før. — Det blev bestemt, at skriftlige Ovelser i Tydsk skulde (ved Dictat, Redskrivning af det først mundtligen Oversatte af Materialerne o. s. v., i IV Kl. en egentlig Stil) skulde indtræde tidligere end hidtil.

I Henseende til Læres- og Læseboger er skeet den Forandring, at Terkildsens Regnebog er bleven indført til Brug fra I Kl. af istedetfor Schneekloth's, Stoll's Lærebog i Mytho-

logien, oversat af Ubj. Schmidt, istedetfor Winthers (dog kun efterhaanden, fra V Kl. af); Lassens Franske Læsebog for de lavere Klasser traadte i IV Kl. istedetfor Herrmanns Lesebuch, imedens nærmere Indstilling i sin Tid forbeholdtes angaaende den Læsebog, som i de følgende Klasser skal benyttes efter Lassens ovennævnte.

Halvaarsexamens Afholdelse har hidtil været henlagt til den sidste Uge af Februar Maaned. Da nu Skoleaaret begynder noget tidligere (23de August) end før (1ste Septbr.), ansaae vi det for ønskeligt, at en Forandring heri skete saaledes, at samme afholdtes i December Maaned umiddelbart før Juleferien. Ved den ældre Tidsbestemmelse gjorde denne en mindre heldig Afbrudelse i Underviisningen, hvorimod det synes naturligt og consequent, at begge Examina henlægges umiddelbart foran de to større Ferier, saa at Underviisningens Sammenhæng i dens to Hovedaffnit paa intet Sted afbrydes. Bistnok bliver derved det første Halvaar noget kortere end det andet: men i Virkeligheden er Forskjellen dog mindre, end den synes, fordi det andet Halvaar er langt mere end det første afbrudt ved Smaafrier; og naar denne Examen afholdes i Februar, bliver det andet Halvaar i langt høiere Grad kortere end det første. Min Indstilling angaaende Ministeriets Samtykke til denne Forandring blev under 12te October f. N. billiget.

V. Oversigt over det i Skoleaaret Læste.

Dansk.

I Kl. Molbechs Læsebog forfra til S. 100. Doppermanns Grammatik forfra til S 4. Verbernes Bøining samt de forskjellige Klasser af Stedord og sammes Bøining ere mundtli-

gen meddeelte. Af Barfods poetiske Læsebog ere endeel Smaa-
dige lærte udenad. 3 Stile ugentligen, deels Dictat, deels
Oversættelse af lettere Stykker i den Tydske Læsebog, som ifor-
veien vare læste. — II Kl. Molbechs Læsebog fra S. 101
til 170. Doppermanns Grammatik med Undtagelse af s 9,
hvis Indhold allerede i I Kl. var mundtligen meddeelt paa en
udferligere Maade. Nogle Digte af Barfods Læsebog ere
lærte udenad og omsatte, saavidt muligt, af Disciplene i pro-
saisk Fortælling. 2 Stile ugentligen, deels Dictat, til hvilket
Disciplene selv maatte foie Skilletegnene (Læren om disse var
mundtligen gennemgaaet), deels Oversættelse af Stykker i Rungs
mindre Tydske Læsebog. — III Kl. Uvalgte Fortællinger ere
læste af Holsts prosaiske Læsebog, deels uden Forberedelse, deels
som Lectie. Endeel Digte ere lærte udenad efter Barfods
poetiske Læsebog. Hver Uge have Disciplene skrevet en Stiil
hjemme, og desuden, i en hver Uge dertil henlagt Time, een paa
Skolen. — VI Kl. Holsts prosaiske Læsebog har været benyt-
tet paa samme Maade som i den foregaaende Klasse; af denne
Læsebogs poetiske Deel ere enkelte Stykker lærte udenad. Af
Borgens Veiledning til Udarbejdelser i Modersmaalet have
Disciplene gennemgaaet de første 21 Lectioner, og efter Indhol-
det af disse har i Regelen den Stiil været lempet, som hver
2den Uge er bleven skreven hjemme, medens hver 2den Uge en
Stiil (i Regelen en Oversættelse fra Tydsk) er skreven paa Sko-
len. — V Kl. Af Borgens Veiledning er læst 23de til 36te
Lectio. I Regelen er hver Uge skreven en Stiil, for det Meste
hjemme. Opgaverne dertil have i Slutningen af Aaret fordret
smaa Afhandlinger, i Henseende til hvilke Disciplene erholdt endeel
Veiledning. Engang imellem er der givet Opgaver til smaa
mundtlige Foredrag. Til Øvelse i Dplæsning m. m. ere benyt-
tede især Holsts Læsebøger (omtrent $\frac{2}{3}$ af den prosaiske og

næsten hele den poetiske). — VI Kl. Litteraturens Historie er gennemgaaet for Disciplene fra den ældste Tid indtil Frederik den Femtes Thronbestigelse nærmest efter Thortsens Udsigt, for den senere Tid (noget kortere) meest ved Benyttelse af Florø Læsebog; Prøver fra de forskjellige Epocher af de vigtigste Forfattere ere forelæste. I Borgens Veiledning er gennemgaaet det Meste af de Lektioner, der indeholde Læren om Afhandlinger. Hver Maaned er der skrevet to Stile, den ene altid hjemme, den anden for det Meste paa Skolen, saaledes at en heel Dag*) er anvendt til en noget vidtloftigere Udarbeidelse. — VII Kl. Thortsens Litteraturhistorie er lært af Disciplene og for det Meste oplyst ved Læsning af Stykker af de paagjældende Forfattere. Der er ogsaa meddeelt en Deel om den nyeste, især poetiske, Litteratur (efter 1814), og enkelte større Værker af dithørende Forfattere læste. I Borgens Veiledning er lært det logiske Excurs. Hver Maaned ere to Stile skrevne hjemme.

Tydsf.

I Kl. Rungs mindre Tydske Læsebog forfra til S. 117. Af Hjorts større Grammatik ere de 2 Conjugationer læste og indøvede ved de dertil svarende Stykker i Wolles Materialier (forfra til S. 29.) — II Kl. Rungs mindre Tydske Læsebog fra S. 117 til 207. Formlæren er fuldendt og repeteret efter Hjorts Grammatik, med Undtagelse af Udsnittet om Præpositionerne og Kjenstlæren. Det Læste er indøvet efter Wolles Materialier. — III Kl. Fürs's og Rungs Læsebog Side 1—58, deraf Side 28 til 35 (de Münchhausenske Eventyr) cursivt. Til Halodelen af den daglige Lectie have Disciplene lært

*) Hver Maaned indrømmes 1 Dag hertil, saa at Disciplene arbejde paa saadan Afhandling i alle Skoletimerne, naturligtviis under Tilsyn og med Afvektling paa Dagene.

de i samme forekommende Hovedord udenad specielt med Hensyn til Kjønnet. I Grammatiken er Formlæren fuldbendt, og senere den hele Formlære repeteret. Til Indøvelse af det i Grammatiken læste anvendtes dels *Wolles Materialier*, dels *Rungs Stiiløvelser*. — IV Kl. *Jürs's* og *Rungs* Læsebog S. 61—67; 77—81; 93—131. Samme Fremgangsmaade er anvendt som i foregaaende Klasse for at indøve Læren om Ordnes Kjøn. Af *Hjorts* Grammatik læst enkelte Afsnit (det samme Udvalg som i de foregaaende Aar) af Syntaxen, indtil S 832; Øvelser i Oversættelse af Dansk til Tysk ere anstillede efter *Bresemanns* Stiiløvelser. Hver Maaned have Disciplene skrevet en Stiil paa Skolen. — V Kl. Af *Hjorts* Tyske Grammatik er først læst hvad der resterede fra IV Klasse, og derefter den hele Grammatik repeteret. Af *Jürs's* og *Rungs* Læsebog for Mellemklasserne er læst lectieviis S. 93—116; 199—218; 286—299; extemporalt S. 36—40; 67—93; 224—255. Af *Bresemanns* Stiiløvelser (for Begyndere) er det Meste oversat mundtligent extemporalt; nogle af de sammenhængende Stykker ere skriftligt oversatte (paa Skolen), sædvanlig een Time hver Maaned. — VI Kl. Af *Jürs's* og *Rungs* *Deutsche Dichter* er læst S. 1—139; deraf extemporalt S. 54—75; ligeledes extemporalt de litterære Notitser S. XI—XLVI, og en Deel i *Jürs's* og *Rungs* (prosaiske) Læsebog for Mellemklasserne samt i *Hjorts* Tyske Læsebog (Prosa). Hver Uge er en Stiil skreven, for det Meste hjemme, efter *Lorenzens* Stiiløvelser S. 56—72; af samme Bog er oversat mundtligent extemporalt S. 72—118. I Slutningen af Aaret er det Meste af *Hjorts* Grammatik repeteret. Det yngste Partie har desuden i den foregaaende Deel af Aaret læst hele Grammatiken, og læst en Deel extemporalt i de forhen nævnte Tyske Læsebøger (i det Hele omtrent 150 Sider), samt i *Lorenzens* Stiiløvelser oversat mundtligent extemporalt S. 1—48.

Fransf.

II Kl. Borrings manuel des enfants læst og repeteret forfra indtil Side 81. Af Abrahams's Franske Grammatik er læst Formlæren indtil de uregelmæssige Verber, dog med Undtagelse af Uffnittet om Ordnes Rjon. Tilsvarende Exempler ere læste af Jngerslevs Materialier. — III Kl. Borrings manuel des enfants læst og repeteret fra Siden 81 indtil Enden, med Undtagelse af de sidste Stykker fra S. 146. Af og til ere Dvelfer anstillede i at skrive enkelte smaa Uffnit af det Læste efter Dictat. I Abrahams's Grammatik er Formlæren fuldendt og repeteret, samt det Læste indøvet efter Jngerslevs Materialier. Ogsaa i Grammatiktimerne er jevnlig en Deel af Tiden anvendt til at lade Disciplene affrive de læste Exempler af Jngerslevs Materialier. — IV Kl. Klassen har af Lærens Læsebog for de lavere Klasser gennemgaaet, men ikke repeteret, forfra indtil Side 79, dog saaledes, at de første Stykker indtil Nr. 23 (S. 12) ere læste cursorisk. Det Samme gjelder ogsaa om enkelte af de følgende Stykker, der ligesom de 22 første findes oversatte bag i Bogen. Forfaavidt Tiden har villet strække til, ere Dvelfer anstillede i at gjengive de i Bogen oversatte Stykker paa Fransf. I Abrahams's Grammatik er Formlæren repeteret og samtidig extemporale Dvelfer anstillede efter Sibberns Stiilevelser, 1ste Uffnit. Af Syntaren er læst 1ste Uffnit, Capitel 1 til 5 incl., dog med Forbigaaelse af Udfkilligt, navnlig næsten alle Anmærkninger; endvidere det tredie Tillæg til Syntaren om Præpositionernes Brug, ligeledes med Forbigaaelse af Udfkilligt. Af Sibberns Stiilevelser, andet Uffnit, ere kun ganske enkelte Stykker gennemgaaede. — V Kl. I Herrmanns Læsebog er læst S. 315—325, 343—356, 390—402, 454—460. Desuden er i 2det Halvaar, da

endeel Extratimer under en Vacance vandtes, læst extemporalt det Meste af Bjerrings Franske Læsestykker. Af Grammatiken er Formlæren repeteret, af Syntaxen er læst 2det Affnit (§ 239 — 263) samt af 3die Affnit 1ste Tillæg (om Pronomina): Udskilligt er forbigaaet. — VI Kl. I den ene ugentlige Time er læst udvalgte Stykker af Anthologie par Graeser; i Resten af disse Timer er læst Endeel (c. 30 Sider) extemporalt i Herrmanns Franz. Lesebuch. I den anden ugentlige Time er repeteret hele Grammatiken, Formlære og Syntax, dog med Forbigaaelse af Udskilligt; derimod har Læreren ved sit Foredrag stræbt at ordne Noget anderledes og at fremhjælpe Disciplene til en lettere og rigtigere Dversigt over Stoffet end den, til hvilken Bogen (især i visse Affnit) i og for sig fører dem. I Forbindelse hermed har A. (den ældre Afdeling, som ved Afgangsexamen ifølge de for den endnu gjældende Bestemmelser af Planen fra 1845 skal aflægge Prøve i Dversættelse fra Dansk til Fransk) havt i hver Time en Lectie til mundtlig Dversættelse i Sibberns Stiiloveller 2det Affnit; desuden har denne Afdeling mundtlig extemporalt oversat Lassens Opgaver til Franske Stile (1ste Samling), begge Afdelinger paa samme Maade oversat Endeel af Lassens Opgaver til at indeve Formlæren.

Latin.

III Kl. Af Madvigs Latinske Sproglære alt det Vigtigste af Formlæren, nogle udvalgte Paragrapher af Ordbannelselæren, af Syntaxens første Affnit de vigtigste Regler og af det andet Affnit enkelte Paragrapher. Af den anonyme lille Latinske Læsebog er læst Alt indtil det sidste, længere Stykke, og af Silfverbergs Latinske Læsebog fra S. 3 til S. 34 (deraf repeteret til Heelaars-Examen S. 17—34). — IV Kl. Af J. Cæsars bell. Gallic. er læst og repeteret 3die og 4de

Bog samt 5te Bog Cap. 1—26. Af Grammatiken er Syntaxen læst forfra til 3die Afsnit, i det sædvanlige ved denne Kl. vedtagne Udvalg; af Formlæren repeteredes det Vigtigste samtidig med Repetitionen af Cæsar. To Stile ugentlig, først efter Troiels Exempler, som ogsaa benyttedes til mundtlig Oversættelse ved Læsningen af Syntaxens første Afsnit, senere efter Jørgerslevs Materialier (2den Samling). — V Kl. Af Cicero er læst og repeteret *Talen pro Sex. Roscio Amerino*; af Dvids *Methamorphoser* efter *Feldbauschs Chrestomathie* Nr. IV (*Deukalion*), VII (*Phaeton*), XXV (*Ceres*) v. 1—210, (i Alt 775 Vers.) Af *Stolls Mythologie* er læst Hovedmomenterne af de Olympiske Gubers Myther, ligesom denne Bog er benyttet under Læsningen af de omtalte Stykker af Dvid. Af Grammatiken læstes det fra 4de Klasse Resterende, nemlig 3die Afsnit og Tillæggene, i et passende Udvalg; derefter læstes Syntaxen forfra til Enden, idet man medtog endeel Mere end det tidligere Læste. Førend Læsningen af Dvid begyndte, anvendtes en halv Snees Timer til at scandere, til at gjøre Disciplene noget bekendte med det Vigtigste af Mythologien og til Repetition af Formlæren. To Stile ugentlig efter *Jørgerslevs Materialier* (1ste Samling). — VI Kl. Statariff er læst *Ciceros Tale for Milo*; *Livius 21de Bog*; *Virgils Æneide* 1ste til 3die Bog, tilligemed *Prosodien* og det Nødvendige af *Metriken* i *Madvigs Latinske Sproglære*. Extemporalt er læst *Cornelius Nepos* fra *Timoleon* indtil Enden, samt af *Cæsars Borgerkrig* 1ste Bog. Den ældste Afdeling har desuden læst (statariff) *Cicero de officiis* 1ste Bog. Ugentligen 2 Stile, for det Meste skrevne hjemme: af ældste Afdeling efter *Henrichsens Materialier* til *Lat. Stile*, 2det Hefte S. 257—292, desuden paa Skolen S. 395—414; af yngste Afdeling efter *Jørgerslevs Materialier*, 2den Samling (S. 78—82, 89—69

110—116, 170—182, desuden paa Skolen S. 76—78, 96—129, 128—130. Af og til er skreven en Version. — VII Kl. Statariff er læst: Cicero de officiis (Lunds Udgave) og af hans dispp. Tusculanæ 1ste Bog (en Deel af denne havde Disciplene tidligere, i VI Kl., læst men ikke repeteret); Ciceros Tale pro lege Manilia; Tacitus's Annal. 15de og 16de Bog; Horats's Breve og ars poetica. Cursoriff er læst: Sallust Catilina; Terents Hecyra; Suetonius Titus og Vespasianus; Quinctilian 10de Bog 1—4; Seneca de ira lib. 1, samt i Forbindelse med Litteraturhistorien et Udvalg af Madvigs carmina selecta. Extemporalt er læst: det Meste af Cicero de amicitia; Justinus 5te, 25de og 26de Bog; enkelte Stykker af Valerius Maximus, Noget af Quinctilian og Seneca samt nogle Breve af Plinius. 2 Stile ugentligen efter Henrichsens Materialier (3die Ufdeling), endeel Versioner efter Henrichsens Opgaver. — Voiesens Romerske Oldsager og Tregder's Litteraturhistorie ere læste, den sidste med Forbigaaelse af Udskilligt men oplyst ved cursoriff Læsning af Prøver af Forfatterne (see ovenfor).

Græsk.

IV Kl. Langes Græske Grammatik indtil de uregelmæssige Verber er læst (med Forbigaaelse af Endeel) og indøvet ved Bergs Græske Læsebog 1ste Cursus samt 1ste og 2det Afsnit af 2det Cursus i et Udvalg af Exempler; af de uregelmæssige Verber ere de i det Læste forekommende medtagne. — V Kl. I Begyndelsen af Skoleaaret læstes den tilbagestaaende (største) Deel af Bergs Græske Læsebog 2det Cursus, derefter Xenophons Anabasis 4de Bog og 5te Bogs 1ste—5te Kapitel (incl.). Efterat dernæst Formlæren i Langes Græske Grammatik var repeteret og her-

ved Alt om det Homeriske Sprog var medtaget, læstes af Homers *Odyssee* 1ste Bog 1—250 Vers. — VI Kl. Statariff er læst og repeteret af Homers *Iliade* 4de og 6te Sang, af Herodot 6te Bog. Den ældste Afdeling har desuden læst *Platos Krito*. Uden Repetition er læst mere cursorisk *Odysseens* 7de og 22de Sang, *Xenophons Memorabilier* 3die Bog (deraf den sidste *Trediedeel* extemporalt). *Mythologie* er lært efter et Udvalg af *Morix's Gudelære*, oversat af *Ehr. Winther*, oplyst ved Foreviisning af *Billedværker*, som have i *Skolens Bibliothek*. *Madvigs Syntax* er kun benyttet ved Henviisninger dertil under Læsningen af *Forfatterne*; en *Deel* af *Formlæren* (*Kanges*) er repeteret. — VII Kl. Statariff er læst: *Demosthenes's* *Olynthiske Taler*; *Platos Apologie*, *Krito* og *Eutyphro*; *Sophokles's Kong Oedipus*. Cursorisk er læst i Forbindelse med *Litteraturhistorien* det Meste af *Tregders Anthologie*, desuden *Lidt* af *Theophrast* (*Charakt.*), *Lucian* o. fl.; endvidere 21de og 22de Bog af *Homers Iliade*. *Madvigs Syntax* (af 1ste Uffnit dog kun *Lidt*). *Boiesens* *Didsager* og *Tregders Litteraturhistorie* (oplyst ved Læsningen af *Anthologien*, see ovenfor).

Hebraisk.

VI Kl. A. *Genesis*, Cap. 11—30. *Lindbergs Grammatik* er repeteret. — VII Kl. *Genesis* er repeteret og de 20 første *David's Psalmer* læste.

Religion.

I Kl. *Daugaards* og *Stokholms Bibelhistorie* forfra indtil *Lidelseshistorien*. *Disciplene* have tillige læst 1ste og 3die Part af *Luthers lille Katechismus* samt flere *Psalmer* af den evangeliske *Psalmebog* og af *Fengers Festspsalmer*. —

II Kl. Valles Lærebog Kap. 1—5 (incl.). Bibellæsning: Marcus's Evangelium og Apostlenes Gjerninger Kap. 1—17.

III Kl. Valles Lærebog Kap. 2, 3 og 4; Kalkars Bibelhistorie S. 311—393. — IV Kl. Valles Lærebog Kap. 5, 7 og 8; Kalkars Bibelhistorie S. 430—466, 2: Apostelhistorien, og forfra til S. 103; men af det sidste Affnit ere ikkun de første 57 Sider (2: Skabelsen, Syndefaldets og Patriarchernes Historie) repeterede. — V Kl. Fogtmann's Lærebog, S. 59 til 97; Kalkars Bibelhistorie S. 70 til 246 med Forbigaaelse af Meget (Israels Kongehistorie er ikke repeteret). — VI Kl. Fogtmann's Lærebog, S. 11—58 og 98—104 (incl.); Kalkars Bibelhistorie fra Idumæerne til Apostelhistorien (S. 297 til 430). Desuden har A læst Johannes's Evangelium og Jacobs Brev i Grundsproget.

Historie.

I Kl. Ingerslevs fragmentariske Historie forfra indtil Middelalderen. — II Kl. Samme Lærebog fra Middelalderen indtil den nyeste Tid. — III Kl. Allens Danmarks Historie, med Forbigaaelse af Meget, især hvad de indre Forhold angaaer. — IV Kl. Den gamle Historie efter Estrup forfra indtil S. 103 (Cullas Død). — V Kl. Estrups Verdenshistorie fra S. 103 til S. 239. — VI Kl. Middelalderens Historie fra S. 229 til S. 302; den nyere Historie fra S. 431 til 508, efter Estrup. — VII Kl. Allens Danmarks Historie og Estrups Verdenshistorie ere repeterede; ved visse Affnit er Webers Verdenshistorie, overs. af Levin sen, benyttet af Disciplene som Læse- og Haandbog (i hvilket Niemeed 4 Expl. af dette Værk ere anskaffede for Skolebibliotheket).

Geographie.

I Kl. Ingerslevs mindre Geographie, saaledes, at ved Europa Alt læstes, ved de øvrige Verdensdele ikkun det med den større Skrift. — II Kl. Repeteret og læst fuldstændigen Ingerslevs mindre Geographie, derpaa læst Ingerslevs større Geographie fra Norge indtil Holland. I denne og de tre følgende Klasser forbigaaes i Regelen Alt med den mindre Skrift. — III Kl. Ingerslevs større Geographie fra Norge indtil Frankrig. — IV Kl. Samme Lærebog: fra Storbritannien og Irland indtil Africa, dog er Frankrig ikke repeteret. — V Kl. Samme Lærebog: Asien, Africa, America og Australien; af Europa er læst forfra indtil Tydskland. — VI Kl. Ingerslevs større Geographie; den gamle Geographie efter Königsfeldt.

Regning.

I Kl. Klassens nederste Disciple have repeteret de fire Species med benævnte Tal og dernæst begyndt paa Brøk; de øvrige regne Regula de tri i Brøk og Coursberegning. — II Kl. De øverste Disciple have regnet indtil Commissions- og Faktoringning; de øvrige indtil Rentenregning. I begge Klasser øves Disciplene tillige i Hovedregning. — III Kl. De practiske Regneøvelser slutte sig for det Meste til Underviisningen i Mathematik.

Arithmetik.

III Kl. Steens elementære Arithmetik fra Nr. 1—47 (S. 22); de fleste dertil svarende Exempler i Steens mathematiske Opgaver ere indøvede. — IV Kl. Samme Bog fra Nr. 39 til Enden, ligeledes indøvet ved Exempler af Steens Opgaver. — V Kl. Fallensens Arithmetik 4de, 5te og 10de Kapitel (Bogstavstørrelsens Multiplication og Division, Læren om Potens og Rod). — VI Kl. B. Samme Bog 6te, 9—11te Kapitel

samt Proportionslæren. — VI Kl. A. Samme Bog 6te, 8de, 9de, 11te Kapitel samt Proportionslæren og Logarithmer. — VII Kl. Repeteret alt det forhen Læste.

Geometriske Discipliner.

IV Kl. Munøts Geometrie forfra indtil 4de Kapitel (S. 73). — V Kl. Samme Bog fra Nr. 220—508. — VI Kl. B. Samme Bog fra Nr. 343 til Slutningen. — VI Kl. A. Dyperrmanns Geometrie Nr. 469—479, 486—506. Ramus's Plantrigonometrie. — VII Kl. Ramus's Stereometrie med Forbigaaelse af ligedanne Polyhedre og af de Sætninger, der forudsætte Trigonometrie. Steens mathematiske Geographie (med Henviisning til endeel Paragrafer af Dlussens Astronomie). Repeteret alt det forhen Læste.

Naturlære.

VI Kl. A. Ørstedes mekaniske Physik s 173—196; Silfverbergs kemiske Physik, Læren om Varme, Magnetisme og Electricitet, samt Meteorologien. — VII Kl. Ørstedes mech. Physik s 196 indtil Slutningen; Silfverbergs chem. Physik, Galvanisme og Electromagnetisme; repeteret alt det forhen Læste.

Naturhistorie.

I Kl. Strøms naturhistoriske Læsebog: Pattedyr, Fugle og Krybdyr. — II Kl. Krybdyr og Fiske efter Strøm; i Bramsens og Dreiers Lærebog Pattedyr og Fugle. — III Kl. Bramsens og Dreiers Lærebog: Krybdyr og Fiske samt de 4 første Ordener af Leddyr, endvidere Menneskets Skelet og Naturhistorie. — IV Kl. Samme Lærebog: Leddyrene samt af Botaniken s 1—14 tilligemed det Linneiske System. —

V Kl. Læst efter samme Lærebog: Bløddyrene og Zoologiens § 10—11, samt den specielle Botanik. — VI Kl. Læst efter Bramsens og Dreiers Lærebog: Lønbplanter, Plantefysiologien § 14—26, Menneskets Physiologie § 1—12, samt efter Lærerens Dictat en Oversigt over Jordbannelserne. Repeteret den specielle Deel af Botaniken samt i Oversigter hele Zoologien.

A. Skolens Bibliothek

har, efterat den i Efterretningerne for sidste Skoleaar meddeelte Fortegnelse var sluttet, modtaget følgende Tilvært (de med * betegnede Skrifter ere sendte fra Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet; de med † betegnede ere kjøbte paa Bog-auctioner eller underhaanden).

1. Theologie og orientalsk Litteratur.

Guerike: Haandbog i Kirkehistorien overs. af N. Sverdrup. Christiania 1842. 1—2. Deel.

Dhlshausen: Biblischer Commentar über sämtliche Schriften d. neuen Testaments. Königsberg 1837—38. 1ster u. 2ter Theil.

2. Græsk og Latinsk Philologie med Hjælpevidens- skaber.

Plauti comoediæ ed. Ritschel. Bonnæ 1850. Tom. II p. I-III.
Oratores Attici edd. Baierus et Sauppis. Turici 1850.
Fasc. IX.

Corn. Nepos de excell. ducibus ed. Dietsch. Lipsiæ 1850.
8 Grpt.

Pindari carmina. Sect. II. ed. Schneidewin. Gothæ 1850.

Cobet: Diogenis Laërtii vitæ philosophorum. Parisiis 1850.

† **Homeri hymni** ed. Ilgen. Halis Sax. 1796.

* **H. Stephanus: Thesaurus linguæ Græcæ.** Vol. VII fasc. V
et vol. VIII fasc. I.

Westermann: Ausgewählte Reden des Demosthenes. 2tes Bdchn.
Leipz. 1850.

Pauzy: Real-Encyclopädie der classischen Alterthumswissenschaft.
121—128. Lieferung.

† **A. Donatus: Roma vetus ac recens.** Amstelod. 1695.

Herrmann: Lehrbuch der griech. Antiquitäten. 3 Th. 1ste Hälfte.
Heidelberg 1850.

† **Ernesti lexicon technologiæ Græcæ rhetoricæ.** Lips. 1795.

Platons Stat, oversat af Heise. 1—3 Bd. Kbhvn. 1851.

Griechische Prosaiker v. Tafel, Diander u. Schwab. 227—230 Bde. n.
Gräfe: Handbuch der allgemeinen Literaturgeschichte. (Stutning.)
Leipzig 1850.

† Mithridates oder allgemeine Sprachkunde v. J. L. Adelung. 1—4.
Th. Leipzig 1806—17.

Alphilas: Gotthische Bibelübersetzung von F. K. Fulda und F. H.
Reinwald, herausg. von J. C. Zahn. Weisensfels 1805.

3. Historie og Politik.

Thiers: Consulatets og Keiserdømmets Historie. 85—97 Hefte.

Gjesfing: Kong Frederik den Sjettes Regjeringshistorie. 2 Bd. 1—5. H.

Raumer: Geschichte Europas seit dem Ende des 15ten Jahrhunderts. 8ter
Bd. Leipzig 1850.

Burckhardt: Allgemeine Geschichte der neuesten Zeit. 1—5ter Bd.
Leipzig 1850.

Stein: Geschichte der socialen Bewegung in Frankreich von 1789 bis
auf unsere Tage. 1—3 Bd. Leipzig 1850.

Lamartine: Histoire de la révolution de 1848. 1-2 tom.
Leipzig 1849.

Weber: Lærebog i Verdenshistorien, ved C. Levinson. Kbhvn. 1847.
4 Grpfr. (anskaffede til Brug for Disciplene i VII. Kl., meest som
Lærebog ved enkelte Uffnit.)

† Michelet: Indledning til Verdenshistorien, oversat af Ankjær.
Kbhvn. 1847.

L. C. Müller: Danmarks Sagnhistorie. Kbhvn. 1851.

† Det kongelige Speil (speculum regale), udg. af Haldan Gi-
nersen. Sorø 1768.

A. S. Drsted: Af mit Livs og min Tids Historie. 1 Bd. 1—2 H.
Kbhvn. 1850.

† Langebek scriptores rerum Danicarum medii ævi. Tom. I-IV.
Havniæ 1772-76.

Arrild Hvitfeldt: Danmarks Riges Krønike. 2 Bd. fol. Kbhvn.
1650. *)

Zur Beleuchtung d. Augustenburger Schrift: "Die Herzogthümer Schles-
wig-Holstein u. d. Königreich Dänemark." Kopenhagen 1850.

Hertugen af Augustenborgs litterære Virksomhed i den fiesvigholstenffe
Sag. Ldenfe 1850.

*) Foræret af Pastor, forhen Adjunct, Wittrup.

Regjerings- og Statsforandringen i Danmark og Hertugdømmerne, af Dronnen og Samvær, med Forord og Anmærkninger af Christianson. Kbhvn. 1850.

Kaben Skrivelse til den danske Rigsdag fra de kjøbenhavnske Præster. Kbhvn. 1850.

4. Geographie, Topographie og Statistik.

Nimestad: Geographisk Lærebog til Skolebrug. Kbhvn. 1850.

Steen Ville: Corvetten Galatheas Reise omkring Jorden 1845—1847. 3die Deel. Kbhvn. 1851.

Bergsøe: Den danske Stats Statistik. 4 Bd. 2 H. Kbhvn. 1850.

* Statistisk Tabelværk. Ny Række. 1ste Bd. 1850.

Landbocommissionens Betænkninger over "Forslag til Landboreformer". 2det Hefte. 1849.

Bilage til Landbocommissionens Forhandlinger. 3die Hefte. 1849.

Mansas Kort over Jylland, 9de Plan.

— — — Bornholm.

† Stadfeldt: Beskrivelse over Randers Kjøbstad. Kbhvn. 1804.

5. Nye Sprog og Litteraturer.

Théâtre français par Schütz. XI, 3-8. Bielefeld 1850.

L'avare, comédie de Molière,

Le misanthrope, com. de Molière,

Le Cid, tragédie de Corneille,

Athalie, trag. de Racine,

Chefs-d'œuvre poétiques de Boileau.

} publiés par Schwalb.
Essen 1848-50.

W. Stiffelius: recueil de poésies françaises. Berlin 1850.

Ch. Zoller: bibliothèque française. [Tom. I-IX. Stuttgart 1850.

Dehlenschläger: Dichtkunen. Kbhvn. 1849.

Molbeck: Studier over Dehlenschlägers Poesie. Kbhvn. 1850.

J. Fibiger: Jeremja, historisk Sørgepsal. Kbhvn. 1850.

Hammerich: Om de fremmede Ord i vort Modersmaal. Kbhvn. 1850.

† Bjørn Haldorsens Islandske Lexicon. Kbhvn. 1814.

† Holsteinisches Idiotikon von J. F. Schüge. 1—4 Th. 1800—1806.

† Miniaturbibliothek der deutschen Classiker. Hildburghausen u. Newyork. 1830. (81 Hefter.)

6. Philosophie, Pædagogik, Methodik og Underviisningsvæsen.

Ritter: Geschichte der Philosophie. 9ter Theil. Hamburg 1850.

Nothe: Om den offentlige Underviisning i Frankrig. Kbhvn. 1851.

Saach: Nogle Betragtninger angaaende Underviisningstiden i vore Skoler. Kbhvn. 1850.

Selsted: Veiledning i Tegnekunstens allerførste Grunde. 8 Hefter. Kbhvn. 1850.

7. Lovkyndighed og Lovgivning.

* Bekjendtgørelse angaaende nogle Forandringer i den alm. Forberedelses-examen for Polyteknikere osv.

* Bekjendtgørelse angaaende en forandret Indretning af den filosofiske Prøve ved Kjøbenhavns Universitet.

8. Mathematik og Naturvidenskab.

Kjærboiling: Kongeriget Danmarks Fugle i Udsigtninger. 7de til 15de H. Udsigtbn.; 1—2 H. Tert.

Franque: Der Bau des menschlichen Körpers, mit Atlas. Frankfurt a. M. 1850.

Gmel: Geographische Naturkunde. Königsberg 1850.

Petermann: Deutschlands Flora mit Abbild. 1—7 Lief. Leipzig 1850.

Lüben: Die Hauptformen der äußeren Pflanzenorgane mit Abbildungen. Leipzig 1846.

Die Fortschritte der Physik in 1847. III. Jahrg. 2te Abth. Berlin 1850.

Drsted: Aanden i Naturen. 2den Deel.

Mynster: Bemærkninger over „Aanden i Naturen“. Kbhvn. 1850.

† **Fischers populære Naturlære,** paa Dansk ved Frelund. Kbhvn. 1844.

* **W. Prosch:** Dyrerigets Naturhistorie. Kbhvn. 1801.

† **Gauss:** Disquisitiones arithmeticae. Lips. 1801.

† **J. C. Halle:** Die deutschen Giftpflanzen. Berlin 1792.

† **Lacroix:** Traité élémentaire d'Arithmétique. Paris 1820.

— Elémens de géométrie. Paris 1819.

— Complément des élém. de géom. Paris 1812.

— Traité élémentaire de Trigonométrie. Paris 1813.

— Elémens d'Algebre. Paris 1820-

- † Lacroix: Complément des élém. d'Algèbre. Paris 1817.
 — Calcul des probabilités. Paris 1816.
 — Essai sur l'enseignement. Paris 1816.
 — Traité élém. de calcul differ. et int. Paris 1820.
 † Tidsskrift for Naturvidenskaberne udg. af H. C. Ørsted, J. W. Hornemann og J. Reinhard. 1–15 H. Kbhvn. 1822–28.

9. Tidsskrifter, Øfterretninger om lærde Selskaber, videnskabelige Indretninger, Examina, Forelæsninger o. N.

- Neue Jahrbücher für Philologie und Pädagogik. 58 Bd. 4 H., 59 Bd. 1–4 H., 60 Bd. 1–4 H., 61 Bd. 1–4 H., 62 Bd. 1 H. — 16 Supplem. Bd. 1–4 H., 17 Supplementbd. 1 H.
 * Oversigt over Videnskaberne Selskabs Forhandlinger 1850 Nr. 4–8, 1851 Nr. 1–2.
 * Forelæsninger ved Kjøbenhavns Universitet i Winterhalvaaret 1850–51 og Sommerhalvaaret 1851; iidd. II. latine.
 * Nyt historisk Tidsskrift. 4de Bd. 1 Hefte. 1850.
 † Schouw: Dansk Tidsskrift. Nr. 1–10. 1847–48.
 Litterært Maanedsskrift, af Arøngen og Fiftaine. 1–3 H. 1850. 2det Kvartal 1–2 H. 1851.
 Skolens Reform, af Milo og Schneekloth. Nr. 1–12, 1850. 2den Aarg. Nr. 1–5, 1851.
 * Characterlister over examen artium og examen artium extraordinarium 1850.
 * Characterlister over 2den Examen 1850 og den i Bekjendtgjørelse af 26de April 1847 anordnede examen philosophicum.

10. Disputatser.

- * C. F. Hempel: De monstis acephalis disput. anatomica, adjunctis tabb. VI. Hauniæ 1850.
 * P. L. Panum: om Fibrinen og dens Coagulation. Inaugural-Disputation. Kbhvn. 1851.
 Desuden har Skolen af Justitsraad, Soldinspecteur Grooss modtaget som Gave 28 ældre Disputatser fra Tidrummet 1768–1821.

11. Programmer og andre Leilighedskrifter.

- * Werlauff: Kjøbenhavns Universitet fra dets Stiftelse indtil Reformationen. Indbydelseskrift til Universitetets Fæst i Anledning af Kongens Fødselsdag 1850.

* Olufsen: tentamen de longitudine speculæ Havniensis. Universitetsprogram ved Rectorskiftet 1850.

- * Metropolitanaskolen: Om Foermythen, af Overlærer C. Berg.
- * Borgerdybskolen i Kjøbenhavn: Skolefesterretninger, af Rimestad.
- * Borgerdybskolen paa Christianshavn: Bidrag til Forhandlingerne om Landébskolen, af Mag. Hammerich.
- * v. Westens Institut: Skolefesterretninger, af Bohr.
- * Sors Skole: Nogle Bidrag til Kundskaben om Insektsfaunaen, af Adjunct Jacobsen.
- * Frederiksborg Skole: Skolefesterretninger, af Professor Flemmer.
- * Roeskilde Skole: a) Nogle Formler henhørende til de regulære Polygoner, af Adjunct Broager. b) Indholdet af en dansk Læsebog for Børn, af Adjunct Smith.
- Slagelse Skole: Bidrag til Græsk Synonymik, af Overlærer Wiehe.
- * Ronne Skole: Skolefesterretninger, af Rector Whitte.
- * Nykjøbing Skole: Kort Fremstilling af Mathematikens Anvendelse i en methodisk Regneunderviisning, af Adjunct Buch.
- * Odense Skole: Om Skolens Stipendier og Legater, af Professor Heinrichsen.
- * Ribe Skole: Prøve af en Udgave af Sophocles's Antigone, af Overlærer Niis.
- * Horsens Skole: Oversigt over de i Slesvig og Holsteen i 1848—49 førte Forhandlinger om det offentlige Skolevæsen, af Rector Birch.
- * Aarhus Skole: Historiske Efterretninger om Skolens Bygning fra den ældste Tid indtil 1849, af Rector Blache.
- * Aarhus Mealskole: Skolefesterretninger, af Rector Nielsen.
- * Randers Skole: Skolefesterretninger, af Rector Thortsen.
- * Aalborg Skole: Om Opdragelse til Sanddrubed, af Mag. Povelsen.
- * Viborg Skole: Efterretninger om Skolen, af Rector Olsen.
- * Desuden har Skolen modtaget 119 Programmer for 1849 fra Kongeriget Preussen.

B. Disciplenes Morfskabsbibliothek.

- Dumont d'Arville:** Materisk Reise omkring Jorden. VI Deel 1—4 S., VII Deel 1—3 S. m. Afbitdn. Kbhvn. 1850—51.
- Snorreſon og Arenſen:** Sagaer. 4de Saml. Kbhvn. 1850.
- De to Venner eller en Chriſten og en Jøde, Fortalling af Ben Iſrael.** Kbhvn. 1850.
- Gabrielis:** Til og fra Hjemmet. Kbhvn. 1850.
- Meinert:** Fortallinger om Kjøbenhavn. 1851.
- Laurent:** Napoleons Hiſtorie. Kbhvn. 1851.
- Lobedanſ:** To Noveller. Kbhvn. 1851.
- Hammerich:** Danmark i Valdemarernes Tid. 2 Vd. Kbhvn. 1851.
- Bulwer:** Blomſterpiggen. 2 Dele. Kbhvn. 1848.
- Harold. 3 Dele. Kbhvn. 1848.
- Nat og Morgen. 3 Dele. Kbhvn. 1848.
- James:** Zigeuneren. 2 Dele. Kbhvn. 1848.
- Hugennotten. 2 Dele. Kbhvn. 1841.
- Hjemmet, overſat af Ebenſt ved Julin-Fabriciuſ. 4 Dele. Kbhvn. 1840.
- Rohmann:** Ekildringer af den nyeste Tids Hiſtorie. 2det, 3die og 4de Vd. Odense 1847—50.
- Hiſtoriet fra ſvundne Chriſtelige Aarhundreder, paa Tanſt ved Arenſen. De Forældreløſe og deres Venner, efter det Engeliſke. Kbhvn. 1851.
- B. Holſt:** Krigsbilleder tegnede for Ungdommen. Kbhvn. 1851.
- A. Thornam:** Skizzer fra Feltlivet i 1850. Kbhvn. 1851.
- Selbaterliv i 1850. Af B. L. Kbhvn. 1851.

C. Den naturhiſtoriske Samling

har fra Univerſitetets zoologiſke Muſeum erhældt ved Kjøb:

1. Veendyr.

1) Pattedyr: Cranium af *Erinaceus europeus*; Cranium af *Felis domestica*; Huggetænder af et Sviin. 2) Fugle: Cranium af *Ciconia alba*. 3) Krybdyr: Gecko: *Thecadactylus rapicauda*; Slanger: *Eryx jaculus*, Egypten; *Hydrophis Pelamys*. Cranier af en *Naja* og en *Hydrophis*; Svirvler og Ribbeen af en *Boa*. 4) Padder: Løvfros: *Hyla*, sp. Braſilien; Cranium af *Bufo vulgaris*; Larve af *Triton punctatus*.

2. Leddyr.

a) **Edderkopper**: Fugle-Edderkop: *Myogale*; *Trombidium*, sp., *Scorpio*, sp. b) **Tusindbeen**: *Scolopendra*, sp. c) **Krebsdyr**: Decapoder: *Porcelana*, sp.; *Dromia lator* Edw., tørret; *Phalamita crucifera*, tørret paa Pap; *Pagurus*, sp., i sin lonch. tørret; *Scyllarus arctos* og *Crangon boreas*, tørrede paa Pap. Stomatopoder: *Thysanopus*, sp.; *Leucifer*, sp.; *Alima*, sp.; *Squilla mantis*, tørret paa Pap; *Gonodactylus chiragra* Fabr. Amphipoder: *Lysianassa*, 2 Grpfr.; *Gammarus*, 2 Grpfr. Isopoder: *Anilora*, sp.; *Idothea*, sp. Læmidopoder: *Cyamus Ceti*, 4 Grpfr.; *Caprella septentrionalis*. Snyltekrebs og Lernæer: *Clavella hippoglossi*; *Condracanthus gibbosus*; *Charopinus Dalmanni*; *Læmargus muricatus*, Br. o og q; *Caligus*, sp., flere Grpfr.; *Argulus foliaceus*. Enthomostraca: *Daphnia*, sp.; *Branchipus stagnalis*; *Apus productus*. Cirripedia: *Diadema* sp., tørret; *Balanus*, sp., tørret; *Otione aurita*; *Lepas*, sp.; *Pentalasmis*, sp., flere Grpfr.; *Pentalasmis anatifera*, tørret. d) **Ledorme**: Annelides errantes: *Amphinome*, sp.; *Nereis*, sp.; *Aphrodite aculeata*. Ann. tubicolæ: *Sabella*, sp.; *Sabella-Grus*, tørret. Brachionopoder: *Terebratula carnea*; *Terebratula truncata*. Bryozoa: *Flustra membranacea*; *Flustra med Cellularia*; *Retepora*; *Cellepora*, sp.; *Eschara*, sp. Cyatophyller: *Catenipora*, f. e) **Svidorme**: Fladorme: *Planaria*, sp. Ikter: *Distoma hepaticum*; *Hecacotyle*, sp. Bændelorm: *Tænia*, sp. Kradsere: *Echinorynchus*, sp.; *Echinorynchus gigas*. Blæreorme: *Echinococcus*, sp. Rundorme: *Ascaris phocæ*; *Gordius aquaticus*.

3. Bløddyr.

a) **Blæksprutter**: *Ommatostrephes Bartramii*. b) **Snegle**: Pteropoder: *Clione borealis*; *Clio pyramidata* (*Cleodora* ant.) c) **Gasteropoder**: *Patella vulgaris*; *Lottia testudinaria*; *Dentalium entalis*; *Chiton granosus*; *Aplysia fasciata*; *Akera bullata*; *Fasciolaria Tulipa*; *Trochus pica*. d) **Muslinger**: *Sanguinolaria deflorata*; *Donax cuneata*. e) **Svunge**: *Phallusia*, sp.; *Aplidium*, sp.; *Pyrosoma atlantica*; *Salpa*, sp. (med 4 Knopper)

4. Straaldyr.

a) **Gopler** og **Goplepolyper**: *Coryne* (*Synhydria*), sp.; smaa Gopler (*Medusæ gymnop. thalmatæ*); *Sertularia*, sp., tørret;

Plumularia, sp., tørret; Vellela, sp. b) **Øhinodermer**: Øhinider: Cidaris, Skatst. og Pige; Echinometra, sp.; Laganum, sp. (fosfil); Lobophora, sp.; Asterias, sp.; Asteriscus palmipes; Ophiolepis, 3 sp., 5 Explr. c) **Anthozoa**: Fungia fungites, røde ϕ .; Oculina, sp., Brudst.; Pavonia, sp., Singapore; Merulina med Bataner; Astræa, sp., Brudst.; Heteropora, flere Arter; Pocillopora, Brudst.; Millepora, sp.; Alcyonium arboreum; Melitæa ochracea; Pennatula, sp.; Tubipora, sp.; Gorgonia, flere Arter; Muricea, sp. d) **Svamper**: Spongia, sp. e) **Coralliner**: Opuntia, sp.

D. Apparater til Underviisning i Naturlære.

Gardans Lampe.

En Flaske med indfleben Glasprop og Plade til Vægtfyldelsesbestemmelse.

Et Alkoholometer.

Haarrør paa Stativ.

Brahmas Vandtrykspresse.

Et Sympiezometer.

En togrenet Hævert.

En Stikhævert.

Et Planetarium.

En Marmorplade med tilhørende Elfenbeenskulde.

En Sølvskaal til det leidfrostiske Forsøg.

Mellonis thermoelectriske Svile.

To Huulspeile.

En lille Hestefmagnet.

En Declinationsnaal med Stativ.

En Inclinationsnaal med dito.

Et Guldbladelectroskop.

En Multiplikator.

En stor Electromagnet paa Stativ med Anker.

En Inductionsruille med Haandgreb og Klemmer.

Et thermoelectriske Apparat til Grundforsøget.

Et Nivelleerspeil.

En Vægt.

VII. Skolebeneficier og Legater.

1. Følgende Fordeling af Skolens Beneficier for indværende Skoleaar blev overensstemmende med min Indstilling bestemt af Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet:

Høieste Stipendium, 50 Rbd., tillagdes Disciplen L.

Sabro, 15 Rbd. at udbetale, 35 Rbd. at oplægge.

Mellemste Stipendium, 35 Rbd., tillagdes Disciplen E. Iversen, Alt at oplægge.

Laveste Stipendium, 20 Rbd., tillagdes Disciplene A. Bryndum, G. Bryndum, H. Vilstrup og F. Baden, Alt at oplægge.

Fri Underviisning erholdt: 1) F. Qvistgaard. 2) E. Ring. 3) H. Eiler. 4) E. Nielsen. 5) E. Hertel. 6) E. Gad. 7) P. Arnt. 8) H. Bryndum. 9) L. Wimmer. 10) B. Aagaard. 11) J. Boesen. 12) P. G. Jürgensen. 13) P. Lemming, og, som extraordinaire Gratister, 14) F. Ingerslev, 15) L. Ingerslev.

Underviisning for nedsat Betaling erholdt: 1) E. Fredsted. 2) E. Bollemose. 3) P. Warming. 4) S. Holm. 5) L. Blom.

2. For Renten af det Helt-Veltfke Legat for 1850, hvilken efter Fradrag af Krigsskatten udgjorde 4 R^{ld} 5 L 10½ β, hvorfra endnu blev at drage Underballancen fra forrige Aar, 2 L 3½ β, blev indkjøbt Bøger til Disciplen L. Sabro til et Beløb af 4 R^{ld} 2 L 12 β; i Beholdning til dette Aar havees altsaa 11 β.

3. Renten af det til Skolen stiftede „Kolding Borgers Legat“, 20 R^{ld} (hvorfra dog blev at drage Krigsskatten, saa at der kun kunde disponeres over 18 R^{ld} 4 L 8 β), blev som sædvanlig anvendt til Indkjøb af Bøger o. s. v., der ud-

deelttes som Præmier for Flid og Fremgang i mundtligt Foredrag og Sang. Disse Præmier tildeelttes, d. 23de October s. A., for mundtligt Foredrag Disciplene F. Dviftgaard, L. Sæbro og C. Nielsen; for Sang E. Bøllelose, L. Blom og A. Hertel.

VIII. Afgangsexamen.

A. 1850.

Til første Deel af Afgangsexamen, som dengang ifølge de ældre Bestemmelser afholdtes i Løbet af September Maaned, indstillede sig i afvigte Aar tre Disciple af VI Klasse's øverste Afdeling, nemlig Sophus Frederik Dviftgaard, Christian Sophus Kjær Fredsted og Christian Niegels. Ved Examen var tilstede, som udførende de ellers Underviisningsinspecteuren tillagte Forretninger, Professor Dr. Lange; han deeltog i Censuren over Religion og Geographie.

Opgaven til den Lydske Stiil var følgende:

„Pompeji sætter Enhver i Forundring ved sin Sneverhed og Lidenhed. Gaderne ere smalle omendsskjønt lige, og paa begge Sider forsynede med flade Stene (Schrittplatte). Husene ere smaa og uden Vinduer, og Værelserne faae kun deres Lys igjennem Dørene, som gaae ud til Gaardsrummet og de aabne Gallerier. Selv offentlige Bygninger, som Banken (Bank) ved Porten og Templet, ligesom ogsaa en Villa i Nærheden af Byen, see snarere ud som Modeller og Duffekabe (Puppenschränk) end som Bygninger. Men Værelser, Gange og Gallerier ere alle malede paa det livligste (heiter); enhver Væg har i Midten et omhyggeligt udført Malerie, som nu for det meste er brækket ud, og om alle Kanter og Ender (Kant, Ende) løbe lette og smagfulde Arabesker, hvoraf hist og her udvikle sig nydelige Børne- og Nymphefigurer, medens paa andre

Steder tamme og vilde Dyr trænge sig frem af mægtige Blomsterguirlander. Og saaledes tyder det nu saa ede Udseende af denne mærkværdige lille By, der først er bleven bedækket af en Regn af Stene og Afke og siden plyndret af de Udgravende, endnu stedse hen paa en Glæde over Kunst og over Billeder hos et heelt Folk, som i vore Dage selv den ivrigste Kunstelsker hverken har noget Begreb om eller nogen Trang (Bedürfnis) til."

Efterat den mundtlige Prøve var afholdt den 14de og 16de September, tildeeldes Candidaterne følgende Charakterer:

	Indsk	Fransk	Religion	Geogra- phie	Natur- historie
J. Kvistgaard	mg	mg	mg	mg	ug
C. Fredsted . .	g	g	mg	mg	mg
C. Niegels . .	g	g	tg	mg	mg

B. 1851.

Efter de nu gjeldende For skrifter (see Efterretningerne for sidste Skoleaar S. 50 ff.) afholdes Afgangsexamen nu i Løbet af Skoleaarets sidste Underviisningsmaaned. Da Prof. Lange, som ved de øvrige Skoler ogsaa i dette Aar udfører de ellers Underviisningsinspecteuren tillagte Forretninger ved Afgangsexamen, ikke kommer til denne Skole (det er ikke muligt for een Mand at møde ved alle Skoler, saalænge Afgangsexamen skal holdes i Løbet af een Maaned), er det overladt til Skolen selv at ordne Examen paa den for samme beqvemeste Maade. Afgangsexamen bliver derfor her afholdt i Forbindelse med Skolens øvrige offentlige Examen. Begge Dele af samme vil blive afholdt: ved dens første Deel blive (see Efterretningerne for sidste Skoleaar S. 50 ff.) de Disciple, som have været to Aar i VI Kl., tillige examinerede i Religion,

hvilket Fag for de Øvriges Vedkommende fortsættes i VII Kl. Hine examineres følgerigen i 5 Fag, de sidste kun i 4.

Hvilke Disciple af VI Kl. der indstille sig til Afgangseramens 1ste Deel, er angivet ovenfor (S. 37). Til Exramens 2den Deel indstille sig de 2 Disciple, som ifjor underkastede sig 1ste Deel (E. Riegels er udgaet af Skolen). Det Udfald, Exramen maatte faae, vil blive meddeelt i Esterretningerne for næste Skoleaar; her tilføies endnu Opgaverne til de skriftlige Prover, hvilke, ligelydende for alle Skoler, tilstilles disse fra Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet:

Exramens 2den Deel:

Udarbeidelse i Modersmaalet: Hvilke ydre Livsvilkaar kunne ansees for i Almindelighed at begunstige den aandelige Udvikling?

Arithmetisk Opgave. En arithmetisk Række af et givet Antal $m + p$ Led skal bestemmes saaledes, at den hele Sum af Leddene er liig en given Størrelse S , og de partielle Summer tagne særskilt af de m første og af de p sidste Led staae til hinanden i et givet geometrisk Forhold $= r$.

Exempler: 1) $m = 5$, $p = 9$, $r = \frac{1}{2}$

2) $m = 5$, $p = 7$, $r = \frac{1}{2}$

Geometrisk Opgave. Naar en ret Kegel, hvis Sidelinies Vinkel mod Axen er given $= a$, har sit Toppunkt i Centrum af en Kugle, hvad Forhold vil der da blive imellem det Stykke af Kuglefladen, som Keglen affjærer, og den hele Kugleflade?

Exempel: $a = 60^\circ$.

Latinſk Stiil. Da Overanførfelen i Krigen med Macedo-
 nerne var bleven overdraget til Consulen L. P a u l u s, holdt han fra
 Talerſtolen paa Forum en Tale til Folket, i Slutningen af hvilken
 han med Skarphed revſede den Ubefindighed og Unmaſſeſe, hvor-
 med Hoben pleiede at domme om Feldtherrernes Planer og Fore-
 tagender. I alle ſelfkabelige Kredſe (circulus), ſagde han, ja ſelv
 ved alle Gilder findes der Folk, ſom føre Armeer til Macedonien,
 ſom vide, hvor man ſkal ſlaae Leir, hvilke Punkter der ſkulle
 beſættes eller befeſtes, naar og hvor man ſkal trænge ind i
 Macedonien, ad hvilken Wei Tilførfelerne ſkulle bringes, naar
 man ſkal binde an med Fienden, naar man ſkal holde ſig rolig,
 og, om de end ikke vide, hvad der er rigtigere at gjøre, dog al-
 tid vide, at det der gjøres er urigtigt. Jeg er ikke den Mand,
 ſom mener, at en Anfører ikke trænger til Raad; men Raad kunne
 kun gives med Nytte af den, ſom for det Førſte har Forſtand paa
 Tingen og Erfaring, og for det Andet, ſom ſelv er tilſtede ved
 og Part i Begivenhederne. Hvis der da er nogen iblandt Eder,
 ſom troer at kunne give mig gode Raad, da følge han med mig
 til Macedonien. Jeg vil give ham Skib, Heſt, Telt og ſaa
 videre. Men derſom han foretrækker det rolige Liv her i Byen
 for Krigens Farer og Beſværligheder, da tie han ſtille, og for-
 lange ikke, fra Landjorden af at regjere Skibet. I ſee, hvorledes
 det, ſom her er ſagt for 2000 Aar ſiden, endnu gjelder i vore
 Dage. Thi Hoben er ſtedſe ſig ſelv liig; og det er eiendomme-
 ligt for Sandheden, at hvad der ſiges for een Tid, tillige er
 ſagt for alle Tider.

Latinſk Verſion. Dimiſſo conſilio (Krigsraadet) conſul,
 cujus alio tota mens ſpectabat atque ceteri ſuaſerant, mer-
 catores quosdam, notæ jam & fidei & prudentiæ homines,
 arceſſitos ſecreto percunctatur, qualis per Perrhæbiam
 tranſitus ſit, et quum loca non iniqua eſſe dicerent, præ-
 ſidiis autem regis obſideri, ſpem nactus, ſi nocte improviſo

valida manu adgressus necopinantes esset, dejici præsidia posse, his itineris ducibus milites ita dividere viam jubet, ut quarta vigilia tertio die Pythium adoriri possent. Ipse postero die, ut distineret regem a circumspectu rerum aliarum, prima luce medio in alveo (Fiodsfæng) cum stationibus hostium proelium commisit, pugnatumque est utrimque levi armatura, nec gravioribus armis in tam inæquali alveo pugnari poterat. Descensus ripæ utriusque in alveum trecentorum ferme passuum erat; medium spatium torrentis, alibi aliter cavati, paulo plus quam mille pæsus patebat. Ibi in medio, spectantibus utrimque ex vallo castrorum hinc rege hinc consule cum suis legionibus, pugnatum est. Missilibus procul Macedones melius pugnabant, cominus stabilior Romanus erat. Meridie fere receptui cani suis consul jussit; ita eo die proelium diremtum est, haud paucis utrimque interfectis. Sole orto postero die, irritatis certamine animis, etiam acrius concursum est. Sed Romani, non ab his solum, cum quibus contractum certamen erat, sed multo magis ab ea multitudine, quæ disposita in turribus stabat, omni genere missilium telorum et saxis maxime vulnerabantur.

Gramens 1ste Deel.

Lydsk Stil. En Indretning, der for det Meste af Fremmede betragtes fra et falsk Synspunkt, er Italienernes Maade at regne Klokkeslættet*) paa; imidlertid vilde dog det Italienske Folk, dersom vort System efterhaanden blev almindeligere, tage en eienbommelig Skik og en nedarvet**) Førestillingsmaade. Hvor ofte høre vi ikke Italiens lykkelige Jordbund, skønne Klima, rene blaae Himmel rose af Reisende, og dette er for Størstedelen sandt og in-

*) Uhr.

**) angeerbt.

genlunde overdrevet. Men netop heraf følger, at hvo, som kun kan det, gjerne bliver under aaben Himmel, saa længe han blot kan, og ogsaa vil nyde Luften ved sine Forretninger. Hvor mange Haandværkere arbeide ikke udenfor Husene paa fri Gade! Hvor mange Boder ere ikke heelt aabne ud mod Gaden! Hvor meget foregaaer ikke paa Torve, Pladser og i Gaardene! At ved en saadan Levemaade det Dieblik, da Solen gaaer ned og Natten indtræder, maa være mere afgjørende end hos os, hvor det tidt ikke bliver Dag hele Dagen, lader sig let indsee. Dagen er virkelig til Ende; alle Forretninger af et vist Slags maae nu endes, og dette Tidspunkt har, som det sømmer sig et sandse- ligt Folk, Aar ud og Aar ind den samme Betegnelse. Nu er det Nat; Enhver fremsiger en kort Bøn, Klokkerne ringe, Tjeneren tænder Lamperne, bringer dem ind i Stuen og ønsker „en lykkelig Nat.“ Fra dette Tidspunkt, der altid forandrer sig med Solnedgangen, deles Tiden i fire og tyve Timer, og da nu Enhver ved den lange Vane veed, baade naar det bliver Dag og til hvilken Time Middag og Midnat falder ind, saa er det ikke vanskeligt at gjøre alle Slags Beregninger, hvori Italienerne synes at finde en Forneielse og et Slags Morfskab.

IX. Blandede Efterretninger.

Skolen har i Finantsaaret 1ste April 1850 til 31te Marts 1851 havt følgende Indtægter*) og Udgifter:

*) Spørgsmaalet om Kirkens Forpligtelse til at vedligeholde den lærde Skoles Bygninger, hvilket her, ligesom andensteds, i de senere Aar har været Gjenstand for Controvers imellem de paagjeldende Autoriteter, er nu blevet afgjort saaledes, at Kirken aartligen betaler til Skolen 50 Rbd., hvorved dens Forpligtelse i denne Henseende betragtes som opfyldt.

Indtægt:

Renter af Skolens rentebærende Formue . . .	50	R ^l	86	β
Jordebogsafgifter i Korn og Penge	2096	„	32	„
Af Kolding Kirke	61	„	32	„
Skolecontingenter i Alt	1522	„	8	„
Promotionscontingenter	57	„	=	„
Af Consumtionskassen i Kolding (indtil 6te October 1850)	18	„	38	„
Tilskud fra den almindelige Skolefond . . .	10,000	„	=	„
			1380,5	R ^l 89 β

Udgift.

Faste Gager og personlige Tillæg	7791	R ^l	89	β
Timeunderviisning og overskydende Antal Timer	752	„	78	„
Pensioner og Understøttelser	1766	„	64	„
Tilskud til Bibliotheket og de videnskabelige Samlinger	428	„	=	„
Bygninger og Inventarium	265	„	6	„
Brændsels- og Belysningsforbrødenheder . .	239	„	71	„
Skatter og Afgifter (deri indbefattet Krigs- skat af Gager o. s. v.)	552	„	31	„
Regnskabsføringen (derunder indbefattet 104 R ^l for en Pengekasse)	348	„	64	„
Forskjellige Udgifter (Skoleopvarmning; Reen- gjørelse; Porto, Protocoller, Skrive- materialier, Afskrivning; Programmer og Skolehoitideligheder)	362	„	44	„
Extraordinære Udgifter	230	„	=	„
			12,737	R ^l 63 β

De offentlige Gramina

i

Kolding lærde Skole for Aaret 1851

foretages i følgende Orden.

I. Afgangsexamen

(i V Kl. & Bærelse).

(De skriftlige Opgaver ere udarbejdede den 23—25de Juni.)

Mandag den 14de Juli.

- Kl. 8—9 VI Kl. A. Naturhistorie.
 9—10 VII Kl. Latin.
 10½—12 VI Kl. B. Naturhistorie.
 3—4½ VI Kl. A. Tydsk.
 4½—6 VI Kl. B. Tydsk.

Tirsdag den 15de Juli.

- Kl. 8—9½ VI Kl. B. Geographie.
 10—11 VII Kl. Græsk.
 11—12 VI Kl. A. Geographie.
 3—4½ VI Kl. A. Fransk.
 5—6½ VI Kl. B. Fransk.

Onsdag den 16de Juli.

- Kl. 8—9½ VI Kl. A. Religion.
 3—4 VII Kl. Historie.

Fredag den 18de Juli.

- Kl. 3—4 VII Kl. Naturlære.

Lørdag den 19de Juli.

- Kl. 12—12½ VII Kl. Hebraisk.

Mandag den 21de Juli.

- Kl. 5—6 VII Kl. Mathematisk.

II. Skolens Hovedexamen.

(Den 11te og 12te Juli skriftlige Prøver.)

V Kl.s Børelse.	IV Kl.s Børelse.	III Kl.s Børelse.
	Mandag d. 14de Juli.	
	9-10 III Kl. Fransk.	
	10-12 IV Kl. Tydsk.	
	3-5 I Kl. Naturhistorie.	
	5-6 V Kl. Religion.	
	Tirsdag d. 15de Juli.	
	8-9½ V Kl. Mathematik.	
	10-12 II Kl. Naturhistorie.	10-11 III Kl. Tydsk.
	3-5 IV Kl. Naturhistorie.	
	Onsdag d. 16de Juli.	
10-12 IV Kl. Historie og Geographie.	8-9 III Kl. Naturhistorie.	
4-6 IV Kl. Latin.	9-10 V Kl. Naturhistorie.	
	10-12 II Kl. Religion.	
	3-4 III Kl. Religion.	
6-7	Musik og Sang.	
	Torsdag d. 17de Juli.	
8-9½ V Kl. Tydsk.	8-9 III Kl. Latin.	10½-12 VI Kl. A.
9½-12 II Kl. Tydsk.	10-12 IV Kl. Græsk.	Hebraisk.
3-4 V Kl. Latin.	4½-6½ IV Kl. Fransk.	3-5½ I Kl. Historie og Geographie.
	Fredag d. 18de Juli.	
10-12 VI Kl. A. Mathematik.	9-11 I Kl. Religion.	8-9 V Kl. Græsk.
4-6 VI Kl. B. Matematik.	11-12 III Kl. Historie og Geographie.	
	3-5½ II Kl. Dansk.	

V Kl. & Bærelse.

IV Kl. & Bærelse.

III Kl. & Bærelse.

Lørdag d. 19de Juli.

8-9½ VI Kl. A.
Latin.
10-12 VI Kl. B.
Latin.
3-5½ VI Kl. Historie.

8-10½ II Kl. Fransk.
3-4 III Kl. Mathematik.
4½-6½ IV Kl. Mathematik.

9-10½ V Kl. Historie og Geographie.
4-6 I Kl. Tydsk.

Mandag d. 21de Juli.

8-9½ VI Kl. A. Græsk.
10-12 VI Kl. B.
Græsk.
3-4½ VI Kl. A. Naturlære.

8-10 IV Kl. Religion.
10-12 I Kl. Dansk.
3-4½ V Kl. Fransk.
4½-6 VI Kl. B. Religion.

3-5½ II Kl. Historie og Geographie.

Prøven i Gymnastik foretages Lørdag den 12te Juli Eft. Kl. 5—7.

Onsdagen den 23de Juli, Formiddag Kl. 10, foretages Translocationen.

Prøven over de til Optagelse i Skolen anmeldte nye Disciple foretages Lørdagen den 23de August fra Kl. 8 Formiddag. Underviisningen for det nye Skoleaar begynder Mandagen den 25de August, men samtlige Disciple møde paa Skolen Lørdag den 23de Eftermiddag Kl. 3 for at erholde Underretning om Timefordelingen o. s. v.

Til at overvære disse Examina samt Translocationshøitideligheden indbydes herved Disciplenes Forældre og Børgere, samt Enhver, der interesserer sig for Skolen og for Underviisning overhovedet.

Kolding lærde Skole, den 7de Juli 1851.

C. F. Ingerslev.